

ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420186317
AA43-0737-18/16

SPRIEDUMS Latvijas tautas vārdā

Rīgā

2018.gada 30.maijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Indra Meldere,
tiesneses Inga Juhņeviča-Knoka un Linda Vīnkalna

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „ExpressCredit” pieteikumu par Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2016.gada 26.septembra lēmuma Nr.NK-2016-37 atcelšanu daļā par SIA „ExpressCredit” noteiktajiem ierobežojošajiem noteikumiem un pieteikumu par 2017.gada 21.februāra lēmuma Nr.9-pk atcelšanu, sakarā ar SIA „ExpressCredit” apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 22.decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Patērētāju tiesību aizsardzības centra (turpmāk – Centrs) 2016.gada 26.septembra lēmumu Nr.NK-2016-37 (turpmāk – Lēmums Nr.1) SIA „ExpressCredit” (turpmāk – pieteicēja) izsniegta speciālā atļauja (licence) patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai Latvijā Republikā Nr.NK-2016-028 uz nenoteiktu laiku (turpmāk – licence) ar šādiem nosacījumiem:

1) līdz 2016.gada 30.oktobrim pieteicēja novērš Centra ierosinātajā lietā Nr.F-200 konstatētos Patērētāju tiesību aizsardzības likuma (turpmāk – PTAL) pārkāpumus, izpildot pieteicējas 2016.gada 19.septembra vēstulē Nr.2-2/36 izteiktās labprātīgās darbības, ieviešot izmaiņas pieteicējas piemērotajās komisijas maksās par patērētāju kreditēšanas līgumu pagarināšanu, nosakot, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam kopā ar komisiju par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu saistībā ar līgumu klientam nepārsniegs 0,25% dienā par

visu līguma darbības laiku, ja līguma darbības termiņš ar kredīta atmaksas pagarināšanu pārsniedz 30 dienas (pirmais nosacījums);

2) pieteicēja nekavējoties pārtrauc cedēt prasījumus, kas izriet no ar patērētājiem noslēgtajiem kreditēšanas līgumiem, savstarpējo aizdevumu platformā www.mintos.com (turpmāk – platforma) vai citās tāda paša satura platformās (otrais nosacījums).

Lēmums Nr.1 pamatots ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[1.1] Pieteicējas darbībā ir saskatāmi PTAL 8.panta 2.² un 2.³ daļas pārkāpumi. 2016.gada 13.jūlija vēstulē Nr.3.3.-3/4494/NK-11 Centrs pieprasīja skaidrojumu par platformā cedēto patērētāju kredītu portfeli un par to, vai pieteicēja plāno turpināt šādas darbības arī turpmāk.

[1.2] Centra ieskatā, cedējot prasījumus un tādā veidā piesaistot neierobežotu personu loku kā ieguldītājus-cesionārus-kreditorus, ar mērķi iegūt peļņu, tiek kropļota Civillikumā nostiprinātā cesijas institūta jēga un mērķis. Cesija ir cieši saistīta ar cedējamā prasījuma izpildi no aizņēmēja puses un iespējamiem sākotnējā kreditora riskiem saņemt prasījumu pilnā apmērā. Patērētāju kreditēšanas nozarē praksē visbiežāk ar prasījumu tālākpārdošanu (cesiju) saprot prasījumu nodošanu ārpusstiesas atgūšanas pakalpojumu sniedzējiem, vai arī prasījumu pārdošanu jau esošiem licencētiem kredītu devējiem, kas iestājas sākotnējā kreditora vietā ar mērķi nodarboties ar komercdarbību, paplašinot tirgus daļu.

[1.3] Analizējot investora profilu, Centrs secinājis, ka ar pušu starpā noslēgto cesijas līgumu investors (cesionārs) pēc būtības iestājas pieteicējas (cedenta) vietā kā kreditors.

Mainot kreditora personu, pieteicēja nav ņēmusi vērā speciālo regulējumu, kas strikti ierobežo to personu loku, kas var būt par kredīta devējiem. Atbilstoši PTAL 8.panta 1.¹ daļai fiziskām personām nav tiesību sniegt kreditēšanas pakalpojumus patērētājiem, jo par kredīta devēju drīkst būt tikai licencēta kapitālsabiedrība.

Līdz ar to pieteicējas un AS „Mintos Marketplace” īstenotajā komercdarbībā būtiskākais ir nevis prasījumu cesijas izmantošanas tiesiskums, bet gan investoru kā jauno kreditoru piesaiste, kas šobrīd ir ierobežota.

[1.4] Centra ierosinātajā lietā Nr.F-200, uz kuru ir atsauce Lēmumā Nr.1, konstatēts, ka pieteicēja patērētājiem piedāvā kreditēšanas līgumus ar neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām patērētājiem dienā, jo komisijas maksa par kredīta termiņa pagarināšanu (turpmāk – pagarināšanas komisija) netiek šajās izmaksās ietverta.

[2] 2016.gada 16.jūnijā Centrs pēc savas iniciatīvas uzsāka administratīvo lietu par pieteicējas īstenotās komercprakses atbilstību 2015.gada 28.maijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem PTAL, kas stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī.

Administratīvais process iestādē noslēdzās ar Centra 2017.gada 21.februāra lēmumu Nr.9-pk par patērētāju kolektīvo interešu pārkāpumu

(turpmāk – Lēmums Nr.2), ar kuru pieteicējai uzlikta soda nauda 6000 *euro* apmērā. Lēmums Nr.2 pamatots ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[2.1] Izvērtējot pieteicējas iesniegto informāciju par aktuālo pagarināšanas komisiju apmēriem, Centrs secināja, ka pieteicēja patērētājiem piedāvā kreditēšanas līgumu par PTAL 8.panta 2.³ daļā neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā saistībā ar kredīta termiņa pagarināšanu, līdz ar to pieteicējas patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas nav samērīgas un neatbilst godīgai darījumu praksei (negodīga komercprakse).

Centrs uzskata, ka, pagarinot kredīta atmaksas termiņu, piemērojamie izmaksu ierobežojumi attiecināmi atbilstoši sākotnējā līguma termiņam (PTAL 8.panta 2.³ daļa).

[2.2] No PTAL 1.panta 9.punkta izriet, ka ar kredīta kopējām izmaksām tiek saprastas jebkādas izmaksas, ar ko patērētājam jāreķinās, lai kredītu saņemtu un/vai to lietotu, un kuras kredīta devējam ir zināmas (izņemot notāra izmaksas). No normā ietvertās definīcijas daļas „jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kreditēšanas līgumu un kas ir kredīta devējam zināmi”, izriet, ka pēc noteikta termiņa slēdzot kredīta līguma grozījumus vai pārjaunojuma līgumus, jebkuri piemērotie procenti, komisijas maksas un citi maksājumi atkārtoti iekļaujami kredīta kopējās izmaksās patērētājam, jo attiecīgo līguma grozījumu brīdī tie kredīta devējam kļūst zināmi. Tādējādi tās ir izmaksas, uz kurām ir attiecināmi PTAL 8.panta 2.³ daļā minētie ierobežojumi. Tādējādi kopējās izmaksas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu jeb lietošanu nedrīkst pārsniegt 0,2% dienā, sākot ar 31.dienu, vai 0,25% dienā visā līguma darbības periodā.

[2.3] Centrs aicināja pieteicēju līdz 2016.gada 30.oktobrim iesniegt rakstveida apņemšanos veikt izmaiņas pagarināšanas komisiju apmēros un aprēķināšanas kārtībā. Pieteicēja paskaidroja Centram, ka rakstveida apņemšanos, kādu paredz Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.¹ panta pirmā daļa, neslēgs, bet informēja, ka tehniski izmaiņas pagarināšanas komisijas maksu apmēros un aprēķinos ir veiktas. Centram nav pienākuma, bet ir tikai tiesības aicināt komersantu noslēgt rakstveida apņemšanos, atzīstot savu vainu pārkāpumā. Tā kā grozījumi tiesību normās stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī, bet pieteicēja pārkāpumu faktiski novērsa tikai vairāk kā pēc deviņiem mēnešiem, Centrs ir izrādījis pieteicējai pretimnākšanu, uzaicinot pieteicējai parakstīt rakstveida apņemšanos.

[2.4] Analizējot pieteicējas 2016.gada pirmā pusgada statistiku, secināms, ka pieteicēja šajā laikā veikusi 28 050 pagarinājumus, kas ir 49% no visu nebanku kredītu devēju veiktajiem pagarinājumiem šajā periodā (kopumā nozarē veikts 56 981 pagarinājums). Pieteicējas noteikto komisijas maksu apmērs pārsniedza PTAL 8.panta 2.² un 2.³ daļā noteikto 1,32-4,56 reizes.

Pieņemot Lēmumu Nr.1, Centrs izdeva pieteicējai licenci ar nosacījumu, lai nodrošinātu, ka pieteicēja ievēro patērētāju tiesību aizsardzību regulējošās normas, kā arī, ņemot vērā, ka pieteicēja atteicās parakstīt rakstveida apņemšanos. Tādā veidā Centrs nodrošināja labas pārvaldības ievērošanu, jo

Centrs, ņemot vērā minētos apstākļus, pieteicējai varēja arī atteikt izsniegt licenci.

Ņemot vērā šīs lietas apstākļus (pārkāpuma apjomu un ietekmi uz patērētāju interesēm), konkrētajā lietā nav iespējams pieņemt lēmumu par ierosinātās lietvedības izbeigšanu un pieņemt pieteicējas veiktās darbības kā labprātīgas darbības bez rakstveida apņemšanās. Centrs ir aprēķinājis aptuvenos patērētājiem nodarītos zaudējumus saistībā ar komisijas maksu noteikšanu par kredīta termiņa pagarinājumu un secinājis, ka laikā no 2016.gada 1.janvāra līdz 30.oktobrim patērētājiem radītie zaudējumi ir aptuveni 89 606,18 *euro*.

[2.5] Pieteicējas radītais pārkāpums ir būtisks, jo īstenotā komercprakse ir adresēta lielam patērētāju lokam, kas ir izmantojuši un izmanto pieteicējas pakalpojumus. Pieteicēja, ilgā laikā piemērojot pagarināšanas komisijas tādos apmēros, kas būtiski pārsniedz PTAL 8.pantā noteiktos ierobežojumus, ir radījusi būtisku kaitējumu ar likumu aizsargātajām patērētāju kolektīvajām ekonomiskajām interesēm.

Pieteicēja atbilstoši Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 6.pantam ir īstenojusi profesionālai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kas atbilstoši minētā likuma 4.pantam ir uzskatāma par negodīgu komercpraksi. Konkrētajā gadījumā pieteicēja ar patērētājiem slēdza vienošanās par kredīta atmaksas pagarināšanu, piemērojot komisijas maksas, kas neatbilda normatīvo aktu prasībām, rezultātā radot patērētājiem zaudējumus ne mazāk kā 89 606,18 *euro* apmērā.

[2.6] Nosakot soda naudas apmēru, Centrs ņēma vērā, ka pieteicēja līdz 2016.gada 30.oktobrim novērsa pārkāpumu un ar 31.oktobri piemēroja tiesību normām atbilstošas pagarināšanas komisijas, tādējādi arī izpildīja Lēmumā Nr.1 ietvertu nosacījumu par komisijas maksām. Centrs arī ņēma vērā līdz pārkāpuma novēršanai pieļautā pārkāpuma būtību, raksturu, radīto kaitējumu patērētāju kolektīvajām interesēm un noteica, ka pieteicējai piemērojama soda nauda 6000 *euro*, kas ir 0,03% no pieteicējas 2015.gada neto apgrozījuma un 6% no maksimālās soda naudas.

[3] Nepiekrītot Lēmumā Nr.1 ietvertajiem nosacījumiem un Lēmumam Nr.2, pieteicēja vērsās ar pieteikumiem Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot atcelt Lēmumā Nr.1 ietvertos nosacījumus un atcelt Lēmumu Nr.2.

[3.1] Saistībā ar Lēmumā Nr.1 ietvertu otro nosacījumu pieteicēja norādījusi, ka no patērētāju kreditēšanas līguma izrietošs prasījums var būt par cesijas priekšmetu, un tas pēc likuma nav saistīts ar kreditora personu. Tiesiskajām attiecībām un prasījumiem, kas izriet no patērētāju kreditēšanas līguma, nav tāda rakstura, lai secinātu, ka šāds naudas prasījums pēc likuma ir saistīts ar kredīta devēja personu vai ka šāda prasījuma saturs ar izpildījumu citai personai (nevis kredīta devējam) pilnīgi pārgrozītos. Par šādas interpretācijas pareizību liecina Ministru kabineta 2010.gada 28.decembra noteikumu Nr.1219 „Noteikumi par patērētāja kreditēšanu” (turpmāk – Noteikumi Nr.1219) 68.punkts, kurā paredzēts kreditora pienākums informēt

patērētāju, ja kreditors par labu trešajai personai cedējis prasījumus, kas izriet no kredītēšanas līguma. No šī tiesiskā regulējuma nepārprotami izriet, ka prasījumi, kas izriet no patērētāju kredītēšanas līguma, var būt par cesijas priekšmetu.

[3.2] Saskaņā ar vispārīgo cesijas institūta regulējumu cesionārs neiestājas līguma attiecībās kredīta devēja vietā. Proti, atbilstoši Civillikuma 1798. un 1800.pantam cesijas rezultātā cesionāram pāriet tikai cedētā prasījuma tiesība, nevis tās līgumiskās attiecības, no kurām šī tiesība izriet. Cesionāram pāriet vienīgi cedētie prasījumi, kas izriet no jau noslēgta kredītēšanas līguma, un tikai šo prasījumu ziņā cesionārs iegūst kreditora statusu attiecībā pret patērētāju kā parādnieku.

[3.3] Investors-cesionārs nav uzskatāms par patērētāja kredītēšanas pakalpojuma sniedzēju, jo, slēdzot šādus darījumus, investoram-cesionāram nav gribas un mērķa veikt patērētāju kredītēšanu vai jebkādu citu pakalpojumu sniegšanu patērētājam. Investora-cesionāra mērķis ir iegūt mantisku prasījumu, kas izriet no patērētāja kredītēšanas līguma, pasīvi gūstot finansiālu labumu - ienākumu no kapitāla.

PTAL 8.panta 1.¹ daļa noteic, ka licence patērētāja kredītēšanas pakalpojumu sniegšanai ir nepieciešama tikai gadījumā, ja kredīta devējs sniedz kredītēšanas pakalpojumu patērētājam. No AS „Mintos Marketplace” Vispārējiem portāla lietotāja noteikumiem izriet, ka investori-cesionāri, slēdzot prasījumu iegādes darījumus, neiestājas sākotnējā kredīta devēja vietā un nesniedz patērētāja kredītēšanas pakalpojumu.

Investors-cesionārs nevar izmantot platformu tādā veidā, kas ļauj tam apiet PTAL noteikto patērētāju kredītēšanas aizliegumu un izsniegt aizdevumus konkrētiem aizņēmējiem. Visupirms, tas nav iespējams vien tādēļ, ka platformā piedāvātie prasījumi ir anonimizēti un investoram-cesionāram nav zināma konkrētā parādnieka persona. Turklāt lēmums par aizdevuma izsniegšanu patērētājam tiek pieņemts neatkarīgi no investora-cesionāra. Investors-cesionārs neveic arī patērētāja kredītēšanas līguma administrēšanu un prasījumu atgūšanu, jo līgumu investora-cesionāra uzdevumā un interesēs, bet to savā vārdā turpina apkalpot pieteicēja un platforma.

[3.4] Kā norādīts Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 23.aprīļa direktīvas 2008/84/EK par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ direktīvu 87/102/EEK (turpmāk – Direktīva) preambulas 41.apsvērumā, patērētājs būtu pienācīgi jāinformē, ja kredītlīgums tiek cedēts trešajai personai; tomēr, ja sākotnējais kreditors ar cesionāra piekrišanu joprojām rīkojas kā kreditors attiecībā pret patērētāju, patērētājam nav būtiski saņemt informāciju par cesiju. Arī konkrētajā gadījumā pieteicēja pēc cesijas līguma noslēgšanas turpina sniegt kredītēšanas pakalpojumu un pildīt savas saistības pret to. Šādos apstākļos investors-cesionārs nevar (un, kā iepriekš secināts, - nevēlas) sniegt patērētāja kredītēšanas pakalpojumu.

[3.5] Saistībā ar Centra argumentiem Lēmumā Nr.1 un Lēmumā Nr.2 par pagarināšanas komisijām pieteicēja norādījusi, ka tās ir nepamatoti ieskaitītas

kredīta kopējo izmaksu patērētājam dienas aprēķinā, attiecīgi nepamatoti secināts, ka pieteicēja pārkāpusi PTAL 8.panta 2.² un 2.³ daļu.

[3.6] Pagarināšanas komisija nav ietverama sākotnējās kredīta kopējās izmaksās patērētājam, jo tas, ka šādas izmaksas radīsies, nav un nevarēja būt zināms kredīta devējam, noslēdzot līgumu ar patērētāju.

Termins „kredīta kopējās izmaksas patērētājam” nav ieviests Latvijas normatīvajos aktos ar 2015.gada 28.maija grozījumiem PTAL (kas stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī) vai saistībā ar ierobežojumu noteikšanu kredīta kopējām izmaksām (PTAL 8.panta 2.³ daļa), bet gan saistībā ar pavisam citu tiesisko regulējumu – gada procentu likmes aprēķināšanu. Likumdevējs Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas sēdē skaidri un nepārprotami apsprieda termina saturu un vienojās par tā izpratni. Noteikumu Nr.1219 5., 6. un 7.punktā, saskaņā ar kuriem veicama gada procentu likmes aprēķināšana, nav dota norāde par to, ka kredīta pagarināšanas komisijas maksa būtu iekļaujama kredīta kopējās izmaksās.

Praksē pagarināšanas komisiju piemēro tikai tad, ja pats patērētājs vēlas grozīt sākotnējā līgumā nolīgtos saistību izpildes nosacījumus vai termiņu. Tas netieši apliecina faktu, ka patērētājs nespēj izpildīt uzņemtās saistības. Tādējādi pagarināšanas komisija netiešā veidā iecerēta, lai motivētu patērētāju laikus izpildīt uzņemtās saistības, nevis to izpildi vairākkārt pagarinātu. Arī Satversmes tiesa atzinusi, ka kredīta atdošanas laiks raksturo patērētāja spēju pildīt saistības (*Satversmes tiesas 2011.gada 8.aprīļa sprieduma lietā Nr.2010-49-03 21.punkts*).

Eiropas Komisijas Vadlīnijās kredītlīgumu direktīvas piemērošanai ir rodams skaidrojums PTAL 1.panta 9.punkta un Noteikumu Nr.1219 8.punkta piemērošanai. Tātad pagarināšanas komisija netiek ņemta vērā, aprēķinot gada procentu likmi jeb nosakot kopējas kredīta izmaksas patērētājam.

[3.7] Centrs jau pašreiz ierobežo kredīta pagarināšanas komisijas apmēru, jo atbilstoši PTAL 8.panta 2.² daļai patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas ir samērīgas un atbilstošas godīgai darījumu praksei. Iepriekš minēto Direktīvas skaidrojumu kontekstā ir skaidri jānorobežo PTAL 8.panta 2.³ daļa un 2.⁴ daļa. Pēdējā normā ir ietverts jēdziens „jebkuru ar kredītu saistīto izdevumu summa”, kas ir plašāks jēdziens, nekā jēdziens „kredīta kopējās izmaksas patērētājam” un aptver komisijas maksu par kredīta līguma pagarināšanu. Tādējādi pagarināšanas komisija neietver ne gada procentu likmes, ne dienas procentu likmes aprēķināšanu. Uz pagarināšanas komisiju ir attiecināma PTAL 8.panta 2.⁴ daļa.

[3.8] Pieteicēja nepiekrīt, ka būtu pieļāvusi negodīgu komercpraksi, jo jākonstatē, ka šāda prakse neatbilst profesionālai rūpībai, kā arī, ka tā būtiski negatīvi ietekmē vidusmēra patērētāja rīcību. Centrs nav pamatojis, kāpēc pagarināšanas komisijas maksas neiekļaušana kredīta kopējās izmaksās neatbilst profesionālajai rūpībai, kā arī, ka pieteicējas prakse būtiski negatīvi ietekmējusi vidusmēra patērētāja rīcību. Lēmumā Nr.2 arī nav pamatots, kāpēc jautājumu risināšana līgumisko attiecību ietvaros uzskatāma par negodīgu komercpraksi,

ņemot vērā, ka patērētājs bija informēts un saprata pagarināšanas komisijas būtību.

Pieteicēja visiem saviem klientiem ir skaidri norādījusi un darījusi zināmus noteikumus, uz kādiem iespējama kredīta saņemšana un kredīta termiņa pagarināšana. Jebkurš patērētājs var brīvi izvēlēties pildīt saistības un nenonākt saskarsmē ar pagarināšanas komisijas maksu vai neuzņemt saistības. Pieteicējas prakse neiekļaut pagarināšanas komisijas kopējās izmaksās patērētājiem bija darīta zināma, kā arī nekā neietekmēja patērētāja ekonomisko rīcību.

[3.9] Lēmums neatbilst tiesiskās drošības principam, jo esošais tiesiskais regulējums nav pietiekami skaidrs. Visi juridiskie konsultanti, ar kuriem konsultējās pieteicēja, kā arī visi tirgus dalībnieki, strīdus normu interpretē citādāk, nekā to dara Centrs. Pie šādiem apstākļiem nav pamata pieteicējai piemērot soda naudu. Šajā lietā pieteicējai ir piemērots naudas sods, kas Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas izpratnē ir kriminālsods. Sods piemērots, neskatoties uz to, ka PTAL tiesību normas skaidri nenosaka to, ka pagarināšanas komisija bija jāietver kredīta kopējo izmaksu dienas aprēķinā. Līdz pat 2016.gada 5.augustam, kad notika tikšanās starp Ekonomikas ministriju, Centru, nebanku kredītu devēju nozares dalībniekiem un Saeimas Juridisko biroju, nepastāvēja vienots viedoklis par strīdus normu izpratni un piemērošanu. Pēc šīs tikšanās pieteicēja nekavējoties nosūtīja vēstuli Centram par apņemšanos veikt visas izmaiņas sistēmā atbilstoši Centra norādītajai tiesību normu interpretācijai, lai pieteicēja saņemtu atļauju savai turpmākajai darbībai. Arī pašam Centram nav skaidra tiesību normu piemērošanas kārtība, jo Centrs atzīst, ka ir iespējami divi normu piemērošanas veidi.

[3.10] Centrs pieļāvis būtisku procesuālu pārkāpumu, jo soda naudu piemērojis, nevis par strīdus normu pārkāpumu, bet par to, ka pieteicēja neparakstīja rakstveida apņemšanos. Pieteicēja neparakstīja apņemšanos, jo neuzskatīja, ka ir pieļāvusi pārkāpumu. Neskatoties uz minēto, pieteicēja faktiski nodrošināja tiesību normu piemērošanu tā, kā to interpretē Centrs, tādā veidā izpildot licencē ietvertu nosacījumu. Centrs arī varēja neizdot lēmumu par soda piemērošanu pieteicējai, bet izmantot citus risinājumus patērētāju tiesību aizsardzībai.

Centrs arī ir pārkāpis termiņu, kādā pieņemams lēmums pieteicējas administratīvajā lietā. Pieteicēja uzskata, ka šis pārkāpums ir būtisks.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 22.decembra spriedumu pieteicējas pieteikumi noraidīti, pamatojoties uz turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[4.1] Lietā ir strīds par Lēmumā Nr.1 ietvertajiem nosacījumiem, kas skar pieteicējas tiesības cedēt prasījumus, kas izriet no ar patērētājiem noslēgtajiem kredītēšanas līgumiem, kā arī par to, vai kredīta kopējās izmaksas patērētājam ietver pagarināšanas komisiju. Tāpat lietā ir strīds par to, vai pieteicējai

pamatoti ar Lēmumu Nr.2 piemērots naudas sods par to, ka tā patērētājiem piedāvā kredītēšanas līgumus ar neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā saistībā ar kredīta termiņa pagarināšanu.

[4.2] Atbilstoši PTAL 8.panta 1.¹ daļā noteiktajam kredītēšanas pakalpojumu patērētājam drīkst sniegt kapitālsabiedrība, kura saņēmusi speciālu atļauju (licenci) patērētāja kredītēšanas pakalpojuma sniegšanai un kuras apmaksājamā pamatkapitāla minimālais lielums ir 425 000 *euro*.

Lietā ir strīds par to, vai pieteicēja ir tiesīga cedēt prasījumus, kas izriet no patērētāju kredītēšanas līgumiem, trešajām personām, kuras nav norādītas PTAL 8.panta 1.¹ daļā, un vai trešās personas, iegūstot no pieteicējas prasījumus, kas izriet no patērētāju kredītēšanas līgumiem, veic šī likuma 8.pantā noteiktās darbības un ir uzskatāmas par kredīta devēju šī likuma 8.panta izpratnē.

[4.3] Ar Lēmumu Nr.1 pieteicējai izsniegta speciālā atļauja (licence) patērētāju kredītēšanas pakalpojumu sniegšanai Latvijas Republikā Nr.NK-2016-028 uz nenoteiktu laiku, kuras viens no nosacījumiem ir, ka pieteicēja nekavējoties pārtrauc cedēt prasījumus, kas izriet no ar patērētājiem noslēgtajiem kredītēšanas līgumiem, platformā vai citās tāda paša satura platformās.

Tā kā fiziskām personām nav tiesību sniegt kredītēšanas pakalpojumus patērētājiem, Centrs pamatoti uzskata, ka, mainoties kreditora personai, tiek pārkāpts speciālais regulējums, kas strikti ierobežo to personu loku, kas var būt uzskatāmas par kredīta devējiem.

Tiesa no Noteikumu Nr.1219 68.punkta un Direktīvas 17.panta un Direktīvas preambulas 41.punkta arī secinājusi, ka vispārīgi gan Noteikumu Nr.1219 68.punkts, gan Direktīva paredz tiesības cedēt prasījumus trešajām personām, cita starpā paredzot, ka, sākotnējam kredīta devējam turpinot apkalpot kredītu, patērētāju nav nepieciešams informēt par cesiju. Attiecīgi Direktīvas mērķis prasījumu cedēšanas gadījumā ir nenostādīt patērētāju neizdevīgākā stāvoklī un informēt patērētāju par cesiju, ja cesionārs sāk rīkoties kā kreditors attiecībā pret patērētāju. Savukārt gadījumā, ja sākotnējais kreditors ar cesionāra piekrišanu joprojām rīkojas kā kreditors attiecībā pret patērētāju, prasība informēt patērētāju par cesiju šādos gadījumos ir uzskatāma par pārmērīgu.

[4.4] Atbilstoši gan pieteikumā norādītajam, gan tiesas sēdē pieteicējas paustajam, cedējot prasījumus trešajām personām ar platformas starpniecību, pieteicēja turpinājusi apkalpot no patērētāju kredītēšanas līgumiem izrietošos prasījumus, rīkojoties kā kreditors attiecībā pret patērētājiem. Šāda apgalvojuma pamatošanai lietā iesniegts 2016.gada 10.aprīļa aizdevuma līgums Nr.41558301 un 2016.gada 3.maija aizdevuma līgums Nr.15799801 ar patērētāju un attiecīgie brīdinājumi par saistību izpildi.

Tiesa, izvērtējusi Lēmumā Nr.1 norādītos riskus un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pausto viedokli, secinājusi, ka cesionārs iegūst prasījuma tiesības attiecībā pret patērētāju kā parādnieku, arī nepārņemot starp sākotnējo

kredīta devēju un patērētāju noslēgtās līgumiskās attiecības. Taču tiesas ieskatā arī šādu prasījuma tiesību iegūšana var ietekmēt patērētāja tiesības un nostādīt patērētāju neizdevīgākā stāvoklī, ja kreditora prasījumus iegūst personas, kuras neatbilst normatīvo aktu prasībām, tajā skaitā PTAL 8.panta pirmajai daļai.

[4.5] Attiecībā uz pieteicējas iebildumiem, ka pagaidām nav nevienas sūdzības no patērētājiem par to, ka kāds cesionārs pats būtu tieši vērsies pie patērētāja, lai pieprasītu saistību izpildi, tiesa norādījusi turpmāko.

Ir ņemams vērā Civillikuma 1805.pantā noteiktais, ka cesionārs var no cesijas brīža darboties ar kreditora tiesībām un uz šā pamata rīkoties ar prasījumu, cedēt to savukārt citam un izlietot to pret parādnieku. Attiecīgi nav nekādu garantiju tam, ka cesionārs pēc prasījuma iegūšanas neizmantos savas tiesības, nekavējoties nevēršoties pie patērētāja kā kreditors, bet rīkosies tāpat kā pienāktos licencētam kredīta devējam, piemēram, izskatot patērētāja priekšlikumu par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu vai kredīta valūtas maiņu atbilstoši PTAL 8.¹ panta 16.daļai. Konkrētajā situācijā lielāka nozīme ir nevis kredīta piešķiršanai kā darbībai, un tam, kurš to veic, bet gan, tam, kurš kļūst par patērētāja kreditoru. Tiesas vērtējumā ar apstrīdēto cesiju tiktu veikta, nevis vienkārši parāda prasījuma nodošana, bet gan PTAL 8.panta 1.¹ daļas apiešana, un tā rezultātā pieteicēja būtu vienīgi formālā kredīta piešķirēja, savukārt patērētāja kreditors būtu cesionārs.

[4.6] Licences izsniegšana ar nosacījumu, ka tiek pārtraukta prasījumu, kas izriet no ar patērētājiem noslēgtajiem kreditēšanas līgumiem, cedēšana platformā vai citās tāda paša satura platformās, ir veikta pamatoti, jo, nepastāvot savstarpējo aizdevumu jomas regulējumam, ir pamats uzskatīt, ka parādnieks pēc kreditora tiesību nodošanas var nonākt neizdevīgākā stāvoklī, un šādas situācijas atbalstīšana vai pieļaušana neatbilst Direktīvas mērķiem. Nosacījuma izvirzīšana konkrētajā gadījumā ir nepieciešama, jo šādi tiek nodrošināta efektīvāka patērētāju tiesību aizsardzība, nekā tas būtu iespējams pārkāpuma lietas izskatīšanas gaitā, kad pārkāpums jau ir noticis.

Tiesas sēdē tika noskaidrots, ka šobrīd sadarbībā ar finanšu uzraudzības iestādēm notiek darbs pie tiesiskā regulējuma izstrādes, kas regulēs šāda veida platformu darbību, nosakot visu pušu tiesības un atbildību. Kamēr šāds regulējums nav spēkā, nosacījums ir atzīstams par samērīgu, jo patērētāju intereses saņemt drošus kreditēšanas pakalpojumus ir nozīmīgākas, nekā pieteicējas finansiālās intereses palielināt apgrozījumu.

Tādējādi tiesa atzinusi, ka Lēmumā Nr.1 norādītais otrais nosacījums ir tiesisks.

[4.7] Ar Lēmumu Nr.1 pieteicējai izsniegta speciālā atļauja (licence) patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai Latvijas Republikā uz nenoteiktu laiku ar nosacījumu, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam kopā ar pagarināšanas komisiju klientam nepārsniegs 0,25% dienā par visu līguma darbības laiku, ja līguma darbības termiņš ar kredīta atmaksas pagarināšanu pārsniedz 30 dienas.

Lietā ir strīds par to, vai pagarināšanas komisija ir iekļaujama kredīta kopējās izmaksās patērētājam. Centrs ir konstatējis, ka, iekļaujot pieteicējas noteikto pagarināšanas komisiju kredīta kopējās izmaksās patērētājam, tās vairākkārt pārsniedz likumā noteikto robežu.

[4.8] PTAL 8.panta 2.² daļa noteic, ka patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas ir samērīgas un atbilstošas godīgai darījumu praksei. Kredīta kopējās izmaksas patērētājam aprēķina normatīvajos aktos par patērētāju kreditēšanu noteiktajā kārtībā. Šā likuma 8.panta 2.³ daļa paredz, ka par šā panta 2.² daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,55 procentus dienā no kredīta summas no pirmās līdz septītajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot), 0,25 procentus dienā no kredīta summas no astotās līdz četrpadsmitajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot) un 0,2 procentus dienā no kredīta summas, sākot ar piecpadsmito kredīta izmantošanas dienu. Līgumos, saskaņā ar kuriem kredīts atmaksājams pēc pieprasījuma vai kuros kredīta izmantošanas termiņš pārsniedz 30 dienas, par šā panta 2.² daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,25 procentus dienā no kredīta summas (...).”

PTAL 1.panta 9.punkts noteic, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam ir visas izmaksas, tajā skaitā procenti, komisijas nauda, nodevas un jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kreditēšanas līgumu un kas ir kredīta devējam zināmi (izņemot zvērināta notāra izmaksas). Kredīta izmaksās iekļauj arī izmaksas par papildus pakalpojumiem saistībā ar kreditēšanas līgumu, tajā skaitā apdrošināšanas prēmijas, ja papildu pakalpojuma līguma noslēgšana ir obligāts priekšnoteikums, lai saņemtu kredītu vai lai to saņemtu ar piedāvātajiem noteikumiem un nosacījumiem. Ja kredīta atmaksa nodrošināta ar nekustamo īpašumu vai kredīta mērķis ir iegūt vai saglabāt tiesības uz nekustamo īpašumu, kredīta kopējās izmaksās patērētājam iekļauj arī īpašuma vērtēšanas izmaksas, ja šāda vērtēšana ir vajadzīga kredīta saņemšanai, bet neietver maksu, kas saistīta ar nekustamā īpašuma ierakstīšanu un ar to saistīto tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā.

No minētās tiesību normas izriet, ka ar kredīta kopējām izmaksām tiek saprastas jebkādas izmaksas, ar ko patērētājam jāreķinās, lai kredītu saņemtu un/vai to lietotu, un, kuras kredīta devējam ir zināmas, izņemot notāra izmaksas. Tās ietver, piemēram, procentus par kredīta lietošanu, komisijas maksas, dažādas administratīvās izmaksas, piemēram, par aizdevuma līguma sagatavošanu, maksātspējas pārbaudi, kredīta piešķiršanu, apstiprināšanas maksas, kredīta starpnieku izmaksas, kuras sedz patērētājs u.tml.

[4.9] Iepriekšējā punktā minētais regulējums PTAL iekļauts ar 2015.gada 28.maija grozījumiem, kas stājas spēkā 2016.gada 1.janvārī.

Likumprojekta anotācijā norādīts, ka mērķis 8.panta papildināšanai ar 2.² daļu ir aizsargāt patērētāja kā vājākās līguma slēdzēju puses ekonomiskās intereses, t.sk. patērētāja intereses nenonākt pārlietu lielās parādu saistībās, nodrošināt kredīta kopējo izmaksu samērīgumu, veicināt patērētāja

maksātspējas izvērtēšanu. Tāpat anotācijā norādīts, ka gada procentu likmes mērķis ir informēt patērētājus par dažādu kredītu cenām, lai atvieglotu patērētāja izvēli, pieņemot lēmumu par konkrētā pakalpojuma saņemšanu. Taču, ņemot vērā, ka, aprēķinot gada procentu likmes apmēru, tās aprēķinā tiek ietvertas kredīta kopējās izmaksas (maksā par kapitāla izmantošanu (procenti), komisijas maksas, administratīvie izdevumi un citi patērētāja maksājumi), gada procentu likmi ir iespējams izmantot kā efektīvu kredīta kopējo izmaksu regulējošu mehānismu. Likumprojekts gada procentu likmes funkcionālo nozīmi – informēt patērētājus – nemaina, bet gan paplašina gada procentu likmes pielietojumu (sk. <http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/3D55492D63F01432C2257DAA0040CEE8?OpenDocument>).

[4.10] No sarakstes starp pieteicēju un Centru izriet, ka pieteicēja nepiekrīt veidam, kādā Centrs aprēķina kredīta kopējās izmaksas patērētājam, ietverot aprēķinā pagarināšanas komisiju. Pieteicēja, atsaucoties uz Noteikumiem Nr.1219, uzskata, ka pagarināšanas komisija nav jāietver kredīta kopējās izmaksās patērētājam, jo tā iepriekš netika ietverta gada procentu likmju aprēķinos. Pieteicējas ieskatā gada procentu likmes aprēķināšana būtu tieši attiecināma uz dienas procentu likmi. Līdzīga argumentācija pausta Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes docentu Dr.iur. E.Danovska un Dr.iur. V.Mantrova atzinumā (*lietas 1.sējuma 63.-69.lapa*).

[4.11] Kredīta kopējo izmaksu patērētājam definīcija, kāda tā ir ietverta PTAL 1.panta 9.punktā, bija ietverta arī Noteikumu Nr.1219 2.2 apakšpunktā. Proti, Noteikumos Nr.1219 bija noteikti kritēriji kredīta kopējo izmaksu noteikšanai, kas attiecināmi tikai uz gada procentu likmes aprēķināšanu. Turklāt identiski noteikumi ir iekļauti arī šobrīd spēkā esošajos Ministru kabineta 2016.gada 25.oktobra noteikumos Nr.691 „Noteikumi par patērētāju kreditēšanu”.

Noteikumu Nr.1219 6.punkts noteica, ka, lai aprēķinātu gada procentu likmi, nosaka kredīta kopējās izmaksas patērētājam. Aprēķinot kredīta kopējās izmaksas patērētājam, neņem vērā jebkurus maksājumus, ko patērētājs maksā par kreditēšanas līgumā noteikto patērētāja saistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi, un maksājumus, ko patērētājs maksā, iegādājoties preci vai pakalpojumu, izņemot pirkuma cenu, neatkarīgi no tā, vai darījums notiek skaidrā naudā, vai izmantojot kredītu. Savukārt Noteikumu Nr.1219 7.punkts paredzēja, ka izmaksas, kas saistītas ar tā konta uzturēšanu, kuru izmanto maksājumu veikšanai un kredīta izmaksai, kā arī izmaksas par norēķinu līdzekli, kas izmantots maksājumu veikšanai un kredīta izmaksai, un citas izmaksas, kas saistītas ar maksājumu veikšanu, iekļauj kredīta kopējās izmaksās patērētājam, izņemot gadījumu, ja konta atvēršana ir brīvprātīga un konta izmaksas ir skaidri un atsevišķi norādītas kreditēšanas līgumā vai citā ar patērētāju noslēgtā līgumā.

Eiropas Savienības līmenī šo jautājumu regulē Direktīva, uz ko ir arī atsaukusies pieteicēja. Lai aprēķinātu gada procentu likmi, Direktīvā lietots

termins „kredīta kopējās izmaksas patērētājam” (3.panta „g” apakšpunkts), kas ir identisks Latvijas normatīvajos aktos lietotajam analogiskam terminam.

Direktīvas 19.panta trešā daļa paredz, ka „gada procentu likmes aprēķins balstās uz pieņēmumu, ka kredītlīgums ir spēkā laikposmā, par ko panākta vienošanās, un kreditors un patērētājs pildīs savas saistības saskaņā ar kredītlīguma noteikumiem un tajā minētajiem datumiem”.

Piemērojamām tiesību normām skaidrojums ir rodams Eiropas Komisijas vadlīnijās Direktīvas piemērošanai (*sk. Guidelines on the application of Directive 2008/48/EC in relation to costs and the Annual Percentage Rate of charge. 08.05.2012., skat. http://ec.europa.eu/consumers/archive/rights/docs/guidelines_consumer_credit_directive_swd2_012_128_en.pdf*). Skaidrojot Direktīvas 3.panta „g” apakšpunktu, Eiropas Komisija ir norādījusi, ka kredīta kopējās izmaksās ietveramas arī jebkādas zināmas vai paredzamas komisijas maksas (tostarp procentu maksājumi, komisijas maksas, administratīvās izmaksas u.tml.), izņemot izmaksas par notāru pakalpojumiem (vadlīniju 3.1.apakšpunkts). Vienlaikus Eiropas Komisija norādījusi, ka gada procentu likmes aprēķinā netiek iekļautas tādas izmaksas, kas attiecas uz maksu par izmaiņām līguma nosacījumos un termiņā, kas veiktas pēc patērētāja pieprasījuma.

Minētās vadlīnijas pēc būtības neskaidro jautājumu par izmaksu par kredīta termiņa atlikšanu (pagarināšanu) iekļaušanu kredīta kopējās izmaksās. Tādēļ konkrētajā situācijā jāpiemēro Latvijas Republikas normatīvo aktu regulējums un attiecīgo tiesību normu interpretācija, kas nav pretrunā ar Direktīvu.

Tiesa jau ir konstatējusi, ka uz kredīta kopējo izmaksu un gada procentu likmes aprēķinu ir attiecināmi atšķirīgi noteikumi.

Tādējādi tiesa atzinusi par pamatotu Centra nostāju, ka, lai noteiktu kredīta kopējās izmaksas, bija jāņem vērā Noteikumu Nr.1219 6. un 7.punkts. Savukārt, aprēķinot gada procentu likmi, jāievēro arī citi Noteikumu Nr.1219 II nodaļas noteikumi.

Gada procentu likmei cita starpā ir jāaprēķina kredīta kopējās izmaksas, uz ko sniegta atsauce PTAL. Taču tiesas ieskatā šī atsauce nav pamats tam, lai, piemērojot PTAL, atsauktos uz Noteikumu Nr.1219 prasībām, kas attiecas tikai uz gada procentu likmes aprēķināšanu. Līdz ar to, interpretējot PTAL 8.panta 2.³ daļu, uz komisijas maksām par kredīta pagarināšanu ir attiecināmi kredīta kopējo izmaksu ierobežojumi, jo šīs izmaksas ietilpst kredīta kopējās izmaksās.

[4.12] Lietā nav strīda par to, ka pieteicēja praksē piedāvā iespēju pagarināt līgumā noteikto kredīta atmaksas termiņu jeb atlikt maksājumu uz kādu laiku.

Kredīta devējam ir tiesības piemērot maksu par kredīta lietošanu periodā, uz kuru no līguma izrietošo saistību atmaksu tiek pagarināta, taču tiesas ieskatā šī maksa nedrīkst būt neierobežota vai nesamērīga. Turklāt lietā ir konstatēts, ka pieteicēja 2016.gada 1.pusgadā ir veikusi 28 050 pagarinājumus, kas ir 49% no visu nebanku kredītu devēju veiktajiem pagarinājumiem patēriņa kredītiem

minētajā periodā (kopumā nozarē veikts 56 981 pagarinājums). Minētais liecina, ka pietiekami netiek izvērtēta kredīta ņēmēju maksātspēja un pieteicēja rēķinās ar pagarinājumiem un nosaka tiem augstu maksu, kas neatstāj patērētājam izvēles iespēju gadījumā, ja aizdevumu nav iespējams atdot noteiktajā termiņā, kas ir salīdzinoši īss. Ar likuma grozījumiem ir mēģināts šo situāciju līdzsvarot, aizsargājot patērētāju.

Tiesa nevar piekrist pieteicējai, ka pagarināšanas komisijas ir tādi maksājumi, kas kredīta devējam nav zināmi. Komisijas maksas ir konkrēti noteiktas un abām pusēm zināmas, turklāt, ņemot vērā, ka puse kredītu tiek pagarināti, to nevar uzskatīt par ārkārtas situāciju vai notikumu, kura iestāšanās ir reta un neparedzama.

Kreditēšanas līguma noslēgšanas brīdī pagarināšanas komisija netiek ņemta vērā, jo saskaņā ar līgumu šis noteikums nav obligāts un tas var neiestāties. Tomēr, ja līguma termiņš tiek pagarināts vai tiek piešķirtas kredīta brīvdienas, tad tās izmaksas, kas saistītas ar kredīta lietošanu turpmākajā kredīta lietošanas termiņā (pagarināšanas maksas, maksa par kredīta brīvdienu piešķiršanu u.tml.), kļūst zināmas un ir uzskatāmas par kredīta izmaksām, uz kurām ir attiecināmi PTAL 8.panta 2.³ daļā minētie ierobežojumi.

[4.13] Kā ir norādījusi Satversmes tiesa, patērētāju tiesību aizsardzības nodrošināšana ir cilvēku tiesību aizsardzība, un, īstenojot patērētāju tiesību aizsardzību, tiek sasniegts leģitīms mērķis (*sk. Satversmes tiesas 2011.gada 8.aprīļa sprieduma lietā Nr.2010-49-03 17.punktu*).

No PTAL 8.panta 2.² daļas izriet, ka patērētāja kreditēšanas līguma izmaksām ir jābūt samērīgām ne tikai pirms līguma noslēgšanas vai līguma slēgšanas laikā, bet arī visā līguma darbības laikā. Saskaņā ar likumprojekta anotāciju tā mērķis ir aizsargāt patērētāja kā vājākās līgumslēdzējas puses ekonomiskās intereses, t.sk., lai patērētāja intereses nenonākt pārlietu lielās parāda saistībās, nodrošināt kredīta kopējo izmaksu samērīgumu, veicināt patērētāja maksātspējas izvērtēšanu. Kredītu kopējām izmaksām jābūt samērīgām un atbilstošām godīgai darījumu praksei, neatkarīgi no tā, vai kredīts tiktu izsniegts vai pagarināts tā atmaksas termiņš.

No lietas materiāliem secināms, ka pēc plašām diskusijām nozares iekšienē un arī Saeimā tika nolemts izmantot plašāko kredīta kopējo izmaksu definīciju, lai sasniegtu likumprojekta anotācijā uzstādīto mērķi, un līdz ar to tika ierobežotas kredīta kopējās izmaksas. Tiesa piekritusi, ka kredīta kopējo izmaksu jēdziens ar nolūku tika pārcelts uz PTAL, lai tas tiktu izmantots ne tikai attiecībā uz gada procentu likmes aprēķināšanu, bet arī uz kredīta kopējo izmaksu ierobežojumiem. Tā kā pagarināšanas komisija tiek noteikta kredītlīguma darbības brīdī tad, kad patērētājs vēlas veikt noslēgtā līguma pagarinājumu, tad kredīta kopējo izmaksu ierobežojumi, kas noteikti 8.panta 2.³ daļā ir attiecināmi arī uz kredīta pagarināšanas maksām, jo brīdī, kad tiek veikta pagarināšana, kredīta kopējās izmaksas kļūst zināmas.

[4.14] Saskaņā ar Ministru kabineta 2011.gada 29.marta noteikumu Nr.245 „Noteikumi par speciālās atļaujas (licenci) patērētāju kreditēšanas

pakalpojumu sniegšanai” 11.3.apakšpunkta prasībām, Centram, cita starpā, pieņemot lēmumu par speciālās atļaujas (licences) izsniegšanu, ir pienākums izvērtēt kapitālsabiedrības darbību vai plānoto darbību patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanā un darbības atbilstību patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasībām.

Tādējādi tiesa secinājusi, ka Lēmumā Nr.1 ietvertais nosacījums, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam kopā ar pagarināšanas komisiju saistībā ar līgumu klientam nedrīkst pārsniegt 0,25% dienā par visu līguma darbības laiku, ja līguma darbības termiņš ar kredīta atmaksas pagarināšanu pārsniedz 30 dienas, ir tiesisks un pamatots.

Līdz ar to pieteikums par Lēmuma Nr.1 atcelšanu daļā par pieteicējai noteiktajiem ierobežojošiem noteikumiem ir noraidāms.

[4.15] Lietā ir vērtējams, vai Centrs pamatoti ar Lēmumu Nr.2 pieteicējai piemēroja naudas sodu par to, ka tā īstenoja negodīgu komercpraksi, patērētājiem piedāvājot kreditēšanas līgumus ar neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā saistībā ar kredīta termiņa pagarināšanu.

Pieteicēja norāda, ka tās komercprakse nav bijusi nedz maldinoša, nedz agresīva, kā arī nav pamatots, kā konkrētajā gadījumā ir ietekmēta vidusmēra patērētāja ekonomiskā rīcība. Tāpat pieteicēja norāda, ka ir ņēmusi vērā Centra norādījumus, aprēķinot komisijas maksas, neskatoties uz to, ka tiesību normu interpretācija bija neskaidra un pieteicēja nepiekrita Centra sniegtajai interpretācijai.

[4.16] No lietas materiāliem tiesa konstatējusi turpmākos apstākļus:

1) no 2016.gada janvāra līdz jūnijam starp Centru un Latvijas Nebanku kredītdevēju asociāciju un Latvijas Alternatīvo finanšu pakalpojumu asociāciju ir notikusi sarakste par grozījumu PTAL, tostarp termina „kredīta kopējās izmaksas patērētājam” piemērošanu (*lietas 1.sējuma 54.-61.lapa*);

2) 2016.gada 16.jūnijā Centrs pēc savas iniciatīvas pieņēma lēmumu uzsākt administratīvo lietu – izvērtēt pieteicējas īstenotās komercprakses atbilstību 2015.gada 28.maijā pieņemtajiem grozījumiem PTAL (*lietas 1.sējuma 87.lapa*);

3) pieteicējas 2016.gada 5.jūlija vēstulē Centram sniegta informācija par aktuālo komisijas maksu apmēriem. Proti, pieteicēja patērētāja aizdevuma pagarināšanai piemēro šādas komisijas maksas: 7 dienas – 5% (senioru aizdevums), 8% (standarta); 14 dienas – 8% (senioru aizdevums), 12% (standarta); 30 dienas – 10% (senioru aizdevums), 18% (standarta) (*lietas 1.sējuma 88.lapa*).

Ievērojot iepriekš norādīto, Centrs secināja, ka pagarināšanas komisija standarta kreditēšanas līgumā ar kredītu 100 *euro* un 300 *euro* trīs līdz piecas reizes pārsniedz PTAL 8.panta 2.³daļā noteiktās (0,2%) izmaksas atkarībā no līguma termiņa, savukārt senioru kreditēšanās līgumā – divas vai trīs reizes. Līdz ar to pieteicējas patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas nav samērīgas un neatbilst godīgai darījumu praksei.

4) 2016.gada 5.augustā Ekonomikas ministrijas, Centra, nebanku kredītu devēju nozares dalībnieku un Saeimas Juridiskā biroja starpā tika rīkota tikšanās par PTAL 8.panta 2.² un 2.³ daļas piemērošanu attiecībā uz kredīta termiņu atlikšanu (pagarināšanu);

5) 2016.gada 26.augustā Centrs pieteicējai nosūtīja vēstuli Nr.3.3.-3/5567/NK-11, kurā aicināja pieteicēju līdz 2016.gada 9.septembrim rakstveidā apņemties līdz 2016.gada 30.oktobrim veikt izmaiņas pagarināšanas komisiju apmēros un aprēķināšanas kārtībā (vienlaikus iesniedzot precizētos īstermiņa aizdevuma līgumu projektus, *lietas 1.sējuma 93.lapa*);

6) pieteicēja 2016.gada 30.augusta vēstulē Nr.2-2/34 un 2016.gada 19.septembra vēstulē Nr.2-2/36 (*lietas 1.sējuma 95. un 97.lapa*) norāda, ka līdz 2016.gada 30.oktobrim veiks visas nepieciešamās izmaiņas tehniskajos un grāmatvedības aprēķinos, lai ar 2016.gada 31.oktobri kredīta kopējās izmaksas patērētājam kopā ar komisiju par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu nepārsniegtu 0,25% dienā par visu kreditēšanas līguma darbības laiku, ja kredīta atmaksas termiņš pēc tā pagarināšanas pārsniedz 30 dienas. Vienlaikus pieteicēja norāda, ka tā neiesniegs rakstveida apņemšanos PTAL 25.panta 8.²daļas izpratnē, jo pieteicēja neuzskata, ka tā būtu pārkāpusi patērētāju tiesības, kas skartu patērētāju grupas intereses (patērētāju kolektīvās intereses);

7) pieteicēja 2016.gada 20.oktobra vēstulē Nr.2-2/40 Centram atkārtoti norādījusi, ka nepiekrīt tiesību normu interpretācijai un neslēgs rakstveida apņemšanos, jo tādējādi pieteicējai jāatzīst pārkāpuma izdarīšana, kas liegs turpmāk izmantot tiesas kontroli pār administratīvo aktu, kurā ietverta tiesību normu interpretāciju pieteicēja uzskata par neviennozīmīgu. Vienlaikus pieteicēja neatzīt, ka būtu veikusi negodīgu komercpraksi.

[4.20] Tiesas ieskatā Centram bija tiesisks pamats 2016.gada 1.jūlijā uzsākt patērētāju kolektīvo interešu lietu par pieteicējas īstenotās komercprakses atbilstību 2015.gada 28.maijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem PTAL, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 57.pantu.

Tiesa jau iepriekš konstatēja, ka komisijas maksa par pagarināšanu pieteicējas standarta kreditēšanas līgumā ar kredītu 100 *euro* un 300 *euro* trīs līdz piecas reizes pārsniedza PTAL 8.panta 2.³daļā noteiktās (0,2%) izmaksas atkarībā no līguma termiņa, savukārt senioru kreditēšanās līgumā - divas vai trīs reizes. Tiesa pēc būtības piekrita Centra secinājumam, ka pieteicēja patērētājiem piedāvā kreditēšanas līgumus ar PTAL neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā saistībā ar kredīta termiņa pagarināšanu.

Ņemot vērā, ka tiek pagarināts sākotnējā līguma kredīta atmaksas termiņš, piemērojami izmaksu ierobežojumi attiecināmi atbilstoši tekošajam sākotnējā līguma termiņam, piemēram, ja sākotnējais līgums noslēgts uz 30 dienām un tiek pagarināts vēl uz 30 dienām, tad, sākot ar 31.dienu, kopējās izmaksas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu jeb lietošanu nedrīkst pārsniegt 0,2% dienā vai 0,25% dienā visā līguma darbības periodā atbilstoši PTAL 8.panta 2.³daļai.

Centrs uz kredītiem, kas noslēgti uz termiņu, kas nepārsniedz 30 dienas, ir attiecinājies t.s. „cenu trepi” (0,55% par pirmajām 7 dienām, 0,25% par nākamajām 7 dienām un 0,2%, sākot ar 15.dienu), vai, ja šis pats kredīts 30 dienu laikā nav atmaksāts, tad ar 31 dienu, noslēdzot attiecīgu vienošanos, kredīta devējs drīkst prasīt no aizņēmēja 0,25% dienā no kredīta summas, veicot pārrēķinu par visu līguma darbības laiku.

Tiesas ieskatā Centra veiktais aprēķins un pieeja ir pamatota. Pieteicēja nav apstrīdējusi šo aprēķinu metodiku. Lietā jānoskaidro, vai pieteicēja ir pārkāpusi negodīgas komercprakses aizliegumu.

[4.17] Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 4.panta pirmajā daļā un otrās daļas 1.punktā ir noteikts, ka negodīga komercprakse ir aizliegta. Komercprakse ir negodīga, ja tā neatbilst profesionālajai rūpībai un būtiski negatīvi ietekmē vai var būtiski negatīvi ietekmēt tāda vidusmēra patērētāja vai tādas patērētāju grupas vidusmēra pārstāvja ekonomisko rīcību attiecībā uz precī vai pakalpojumu, kam šī komercprakse adresēta vai ko tā skar. Savukārt šā likuma 6.pants paskaidro, ka komercpraksi uzskata par profesionālajai rūpībai neatbilstošu, ja tā netiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispārātzītai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam.

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Augstākā tiesa) savā praksē ir atzinis, ka negodīgas komercprakses jēdzienu vispārīga interpretācija vienīgi no gramatiskā viedokļa vai citu normatīvo aktu kontekstā nav pamatota un pietiekama (*sk. Augstākās tiesas 2014.gada 22.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-170/14 9.punktu*). Pie secinājuma, ka pieteicēja ir veikusi negodīgu komercpraksi, var nonākt, vienīgi vērtējot kompleksu pieteicējas rīcību (*sk. Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 1.aprīļa sprieduma lietā Nr.142254511 9.3.punktu*).

Arī Eiropas Savienības tiesa ir paskaidrojusi: „Komercprakse var tikt uzskatīta par negodīgu Direktīvas 2005/29 5.panta 2.punkta izpratnē tikai tad, ja ir izpildīts dubults nosacījums, pirmkārt, tai ir jābūt pretrunā profesionālās rūpības prasībām un, otrkārt, attiecībā uz produktu būtiski jākropļo vai jāvar būtiski kropļot vidusmēra patērētāja saimniecisko rīcību. Šajā kontekstā ir jāatgādina, ka saskaņā ar šīs direktīvas preambulas 18.apsvērumu novērtējuma kritērijs ir pietiekami labi informēts, kā arī pietiekami vērīgs un piesardzīgs vidusmēra patērētājs, ievērojot sociālos, kultūras un valodas faktoros” (*sk. Eiropas Savienības tiesas 2016. gada 7.septembra sprieduma lietā Nr.C-310/15 32.punktu*).

Augstākā tiesa savā praksē ir norādījusi, ka par komercpraksi nav uzskatāmi vienošanās noteikumi kā tādi, bet gan rīcība pirms darījuma noslēgšanas, kas vedina patērētāju pieņemt lēmumu par iesaistīšanos darījumā (*sk. Augstākās tiesas 2016.gada 6.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-214/2016 15.punktu*). Tādēļ ir jāpamato, kā tieši konkrētajā gadījumā ir izpaudusies pieteicējas komercprakse.

[4.18] Tiesa atzinusi, ka nozares dalībnieki, tostarp pieteicēja, bija informēti par PTAL 8.panta otrās daļas grozījumiem un to piemērošanu.

No lietas materiāliem izriet, ka Centra un nozares pārstāvju starpā ir bijusi aktīva komunikācija, sarakste, viedokļu apmaiņa, un Centra nostāja par kredīta kopējo izmaksu ierobežojumu attiecināmību uz pagarināšanas komisijām ir bijusi konsekventa. Centrs aicināja Latvijas Nebanku kredītdevēju asociāciju precizēt tās izstrādātās vadlīnijas par grozījumiem PTAL attiecībā uz vienošanām par kredīta termiņa pagarināšanu. Asociācijas izstrādātās vadlīnijas tieši un nepārprotami neparedz, ka kopējo kredīta izmaksu ierobežojumi nebūtu attiecināmi uz kredīta atlikšanas (pagarināšanas) izmaksām. Ir redzams, ka arī 2016.gada 17.februārī ar elektroniskā pasta starpniecību Centra Finanšu pakalpojumu uzraudzības daļas vadītājs A.Priedītis informēja kredītēšanas pakalpojumu sniedzējus un nozari pārstāvošās asociācijas par Centra izstrādāto dokumentu ar atbildēm uz biežāk uzdotajiem jautājumiem saistībā ar PTAL 8.panta otrās daļas grozījumiem (*lietas 1.sējuma 40.-53.lapa*).

No lietas materiālos esošās informācijas nav konstatējams, ka pieteicēja pati pēc savas iniciatīvas novērsa pārkāpumu, lai gan Centrs vairākkārt sūtīja savu viedokli strīdus normu piemērošanā. Tikai pēc administratīvās lietas ierosināšanas pieteicēja pieņēma lēmumu par pagarināšanas izmaksu ierobežošanu savā komercdarbībā.

[4.19] Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 2.pants noteic, ka likuma mērķis ir nodrošināt patērētāju tiesību un ekonomisko interešu aizsardzību, aizliedzot komercprakses īstenotājiem izmantot negodīgu komercpraksi attiecībā pret patērētājiem. Centrs konstatēja, ka pieteicēja ir pārkāpusi patērētāju tiesības regulējošos normatīvos aktus, proti, pārkāpums ir būtisks, jo pieteicējas īstenotā komercprakse ir adresēta lielam patērētāju lokam, kas ir izmantojuši/izmanto pieteicējas pakalpojumus, noslēdzot vienošanās par kredīta termiņu atlikšanu, tādējādi pieteicējas izdarītais pārkāpums, ilgā laika periodā piemērojot komisijas maksas par patērētāja kredītēšanas līguma pagarināšanu apmēros, kas būtiski pārsniedz PTAL 8.pantā noteiktos ierobežojumus, ir radījis būtisku kaitējumu ar likumu aizsargātajām patērētāju kolektīvajām ekonomiskajām interesēm.

[4.20] Centrs aicināja pieteicēju līdz 2016.gada 30.oktobrim iesniegt rakstveida apņemšanos līdz 2016.gada 30.oktobrim veikt izmaiņas komisijas maksas par patērētāja kredītēšanas līguma termiņa pagarināšanu apmēros un aprēķināšanas kārtībā. Pieteicēja ir atteikusies iesniegt rakstveida apņemšanos, jo tehniski izmaiņas kredīta pagarināšanas komisijas maksu apmēros un aprēķinos ir veiktas.

Saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta piektās daļas 2.punktu iestādei ir paredzētas tiesības, nevis pienākums ierosināt uzņēmējam rakstveidā apņemties novērst konstatēto pārkāpumu. Proti, Centrs, ņemot vērā konkrētas administratīvās lietas ietvaros esošus apstākļus, ir tiesīgs izvērtēt, vai aicināt uzņēmumu labprātīgi novērst pārkāpumu, iesniedzot rakstveida apņemšanos, vai, neveicot nevienu no iepriekš minētajām darbībām,

pieņemt vienu vai vairākus lēmumus, kas minēti Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta astotajā daļā.

Rakstveida apņemšanās ir īpašs pārkāpumu novēršanas veids patērētāju tiesību aizsardzības jomā, kas paredz iespēju komersantam pašam brīvprātīgi novērst pārkāpumu, atzīstot, ka pārkāpums ir izdarīts.

Konkrētajā gadījumā Centrs izmantoja Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta piektajā daļā norādītās tiesības attiecībā pret pieteicēju, aicinot rakstveidā apņemties novērst pārkāpumu, tādējādi pieteicējam atzīstot vainu pārkāpumā. Neskatoties uz to, ka grozījumi PTAL stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī, Centrs bija konstatējis, ka pārkāpums attiecībā pret jaunajiem klientiem tika novērsts tikai pēc vairāk kā deviņiem mēnešiem. Piedāvājot pieteicējam pārkāpumu novērst rakstveida apņemšanās ceļā, Centrs vēlējās sadarboties ar pieteicēju un risināt problēmu, nepielietojot represīvus līdzekļus, taču tas nedeva rezultātu.

[4.21] Lēmumā Nr.2 norādīts, ka pieteicēja ir īstenojusi profesionālai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, proti komercpraksi, kas netiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispāratzītai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam.

Likumprojekta par grozījumiem PTAL anotācijā konstatēts, ka, neraugoties uz augsto aizņēmuma likmju apmēru, nebanku kredīta pakalpojumi ir sevišķi pieprasīti patērētāju vidū ar zemiem vai vidēji zemiem ienākumiem un sastāda potenciāli riskantāko iedzīvotāju daļu, kuriem ir iespēja nonākt parādu atkarībā. Tiesas ieskatā patērētājs, kas iekrīt parādos, izraisa virkni sociāli ekonomisku problēmu, kurām ir ietekme gan uz paša patērētāja labklājību, gan ekonomiku kopumā, tostarp emigrācijas palielināšanos. Minētais apstāklis jāņem vērā arī kreditētājiem, un, izsniedzot kredītus, rūpīgi jāizvērtē maksātspēja, lai kredīta termiņa pagarinājumi būtu izņēmums, nevis rutīna. Jāņem arī vērā, ka komercdarbības veikšana, izmantojot patērētāju ietekmējamību un neaizsargātību, ir pretrunā godīgai darījumu praksei, kā arī labiem tikumiem.

Tiesa piekritusi Centra secinājumam, ka vidusmēra patērētāji nevarēja zināt, ka pieteicējas piemērotās izmaksas par kredīta termiņa atlikšanu neatbilst normatīvajiem aktiem. Apgalvojums, ka patērētājs ir tiesīgs izlemt slēgt vai neslēgt kredītēšanas līgumu, tāpat arī pagarināt vai nepagarināt jau esošu kredītēšanas līgumu ar pieteicēju, ņemot vērā pagarināšanas komisiju izmaksu apmērus, nav pamatots, jo kredīta devēja tāpat kā jebkura pakalpojuma sniedzēja pienākums ir sniegt patiesu un pilnīgu informāciju patērētājam par piedāvāto pakalpojumu. Vidusmēra patērētājs paļaujas uz pakalpojuma sniedzēju – kredīta devēju – pieteicēju, ka tās īsteno tā komercprakse ir tiesiska un atbilstoša normatīvajiem aktiem, līdz ar to kredīta ņēmēji arī pieņēma lēmumu apmaksāt neprecīzās izmaksas.

Vienlaikus jāņem vērā, ka komersanta rakstveida apņemšanās vai iestādes lēmums ir vienīgie tiesiskie pamati, kā patērētājiem īsteno savu tiesību

aizsardzību gadījumos, kad komersantam ir jāveic pārrēķini, piemēram, kredīta kopējo izmaksu pārrēķinus, kā tas ir šajā gadījumā, kad patērētājiem reāli piemērotās pagarināšanas komisijas būtiski pārsniedz PTAL 8.panta 2.² un 2.³ daļā noteiktos ierobežojumus.

Negotīgas komercprakses aizlieguma likums neparedz iestādei uzlikt par pienākumu atlīdzināt patērētājam nodarītos zaudējumus. Patērētājam, kurš uzskata, ka ir veikta negotīga komercprakse, ir tiesības celt prasību tiesā, taču patērētājam bez šāda iestādes lēmuma ir grūti pierādīt, ka ir pārkāptas viņa intereses.

[4.22] Saskaņā ar Negotīgas komercprakses aizlieguma likuma 6.pantu un 7.panta pirmo daļu un otrās daļas 1.punktu galvenā negotīgas komercprakses pazīme ir tās būtiski negatīvā ietekme uz patērētāja ekonomisko rīcību – mazinot patērētāja iespēju pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu. Tās rezultātā patērētājs var pieņemt tādu lēmumu par rīcību saistībā ar darījumu, kādu citādi nebūtu pieņēmis. Tas attiecas uz brīdi, kad patērētājs izlemj saņemt pakalpojumu (slēgt kredītēšanas līgumu un/vai pagarināt esoša kredīta atmaksu) vai ne, un uz kādiem nosacījumiem, gan arī uz brīdi, kad patērētājs vēlas izmantot savas likumiskās tiesības atteikties no pakalpojuma. Tātad tiek vērtēta vidusmēra patērētāja iespējamā rīcība.

Vērtējot pieteicējas pieļautā pārkāpuma ietekmi uz patērētāju kolektīvajām interesēm, Centrs, analizējot pieteicējas 2016.gada 1.pusgada statistikas rādītājus, secināja, ka 2016.gada 1.pusgadā pieteicēja ir veikusi 28 050 pagarinājumus, kas ir 49% no visu nebanku kredītu devēju veiktajiem pagarinājumiem patēriņa kredītiem minētajā periodā (kopumā nozarē veikts 56 981 pagarinājums). Pieteicējas noteikto komisija maksu apmērs pārsniedza PTAL 8.pantā noteikto 1,32 – 4,56 reizes.

Konkrētajā gadījumā pieteicēja ar patērētājiem slēdza vienošanās par kredīta atmaksas pagarināšanu, piemērojot pagarināšanas komisijas, kas neatbilda normatīvo aktu prasībām, rezultātā radot patērētājiem zaudējumus ne mazāk kā 89 606,18 *euro* apmērā.

Tiesas ieskatā patērētāji var pamatoti sagaidīt, ka nozares profesionālis, kuram ir spēkā esoša speciālā atļauja (licence) patērētāju kredītēšanas pakalpojumu sniegšanai, rīkosies labā ticībā un ievēros visu tai saistošo normatīvo aktu prasības. Savukārt pieteicēja, piedāvājot patērētājiem kredītu termiņa atlikšanas (pagarināšanas) iespēju ar tiesību normām neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā, kas nav samērīgas un neatbilst godīgai darījumu praksei saskaņā ar PTAL 8.panta 2.² daļu, ir īstenojusi profesionālajai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kura būtiski negatīvi ietekmējusi patērētāju ekonomisko rīcību, proti, patērētājiem bija jāmaksā lielākas komisijas maksas par kredīta termiņa atlikšanu, nekā to paredz likums.

[4.23] Pieteicēja norāda, ka ir labprātīgi novērsusi pārkāpumu, tādēļ soda naudas piemērošana nav pamatota un samērīga.

No lietas materiālos ietvertās informācijas nevar uzskatīt, ka pieteicēja pati pēc savas iniciatīvas novērsa pārkāpumu, lai gan Centrs vairākkārt sūtīja

savu viedokli strīdus normu piemērošanā. Tikai pēc administratīvās lietas ierosināšanas pieteicēja pieņēma lēmumu par pagarināšanas izmaksu ierobežošanu savā komercdarbībā. Turklāt tiesa ņem vērā, ka diskusiju laikā Centrs ilgstoši neierosināja lietu un centās panākt ar nozari normu ievērošanu un izteica pretimnākšanas piedāvājumu, lai iesniegtu rakstveida apņemšanos. Pieteicēja neatlīdzināja zaudējumus, arī neiesniedza rakstveida apņemšanos jeb neatzina pārkāpumu pēc būtības, līdz ar to tiesa nav piekritusi, ka pieteicēja ir atbilstoši novērsusi pārkāpumu.

[4.24] Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.pants paredz dažādus līdzekļus, ko uzraugošā iestāde var izmantot, konstatējot negodīgu komercpraksi, tostarp uzlikt naudas sodu. Minētā likuma 15.²panta pirmā daļa noteic, ka uzraudzības iestāde ir tiesīga par negodīgu komercpraksi uzlikt komercprakses īstenotājam soda naudu līdz 10 procentiem no tā pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne vairāk kā 100 000 *euro*. Soda naudas apmērs ir nosakāms samērīgs ar izdarīto pārkāpumu, ņemot vērā komercprakses īstenotāja veiktos pasākumus pārkāpuma novēršanai un zaudējumu atlīdzināšanai.

Centrs pieteicējai uzlicis soda naudu 6000 *euro* apmērā, jo tā veikusi negodīgu komercpraksi, patērētājiem nosakot neatbilstošas kredīta kopējās izmaksas dienā saistībā ar kredīta termiņa pagarināšanu. Centrs norāda, ka ir ņēmis vērā pārkāpuma smagumu, veidu, raksturu un izdarīšanas apstākļus, kā arī apjomu, ilgumu un tā radīto ietekmi, kā arī lēmuma adresāta lomu. Turklāt, ņemot vērā šo zaudējumu apmēru, šis ir viszemākais piemērojamais sods atbilstoši iestādes vienotajai praksei.

Pieteicēja ir iebildusi par soda naudas piemērošanu pēc būtības, taču nav izteikusi iebildumus par soda naudas apmēru un aprēķinu. Tiesa uzskata, ka sods ir noteikts pamatots un samērīgs. Centrs ir izvērtējis pārkāpuma izdarīšanas apstākļus, pieteicējas rīcību un to, vai veikti nepieciešamie pasākumi, lai nodrošinātu normatīvo aktu ievērošanu. Tāpat, pieņemot lēmumu, ņemti vērā atbildību raksturojošie kritēriji, pieteicējas mantiskais stāvoklis un soda piemērotība mērķu sasniegšanai sabiedrības interesēs.

[4.25] Pieteicēja ir norādījusi uz procesuālu pārkāpumu saistībā ar lietas izskatīšanas termiņa neievērošanu. Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta 12.daļa noteic, ka uzraudzības iestāde lēmumu par negodīgu komercpraksi pieņem sešu mēnešu laikā no lietas ierosināšanas dienas. Ja objektīvu iemeslu dēļ šo termiņu nav iespējams ievērot, uzraudzības iestāde to var pagarināt uz laiku, ne ilgāku par diviem gadiem, skaitot no lietas ierosināšanas dienas. Lietā nav strīda, ka Centrs administratīvo lietu pret pieteicēju uzsāka 2016.gada 16.jūnijā, bet Lēmums Nr.2 tika pieņemts 2017.gada 21.februārī, kas ir astoņus mēnešus pēc lietas uzsākšanas. Tiesa secina, ka 2017.gada 21.februāra Lēmums ir pieņemts divu gadu ietvarā, taču lēmums par termiņa pagarināšanu netika pieņemts.

Augstākā tiesa norādījusi, ka apstākļi, ka iestāde nepamatoti ir kavējusies ar lēmuma pieņemšanu, var tikt vērtēti vienīgi no aspekta, vai tādējādi pieteicējai ir pieņemts nelabvēlīgāks lēmums, kāds tas varētu būt,

pieņemot to noteiktajā termiņā (sk. *Augstākās tiesas 2010.gada 14.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-403/2010 10.punktu*). Tādējādi lēmuma nepieņemšana noteiktajā termiņā pati par sevi nepadara administratīvo aktu par spēkā neesošu vai prettiesisku.

Vienlaikus tiesa secinājusi, ka lietas izskatīšanas laikā nekādā veidā netika kavēta pieteicējas tiesību vai interešu īstenošana, jo lietas izskatīšanas gaitā notika aktīva sarakste starp dalībniekiem. Kā izriet no lietas materiāliem, Centrs sniedza skaidrojumus, tikās ar nozares pārstāvjiem un gatavoja atbilžu dokumentus, kā arī centās panākt rakstveida apņemšanās iesniegšanu. Tiesa nav konstatējusi, ka termiņa kavējums būtu ietekmējis Lēmuma Nr.2 saturu vai pasliktinājis pieteicējas tiesības.

[4.26] Līdz ar to Centra Lēmums Nr.2 ir pamatots, un pieteikums par tā atcelšanu ir noraidāms.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, kurā papildus pieteikumā minētajam, norādīti turpmākie apsvērumi.

[5.1] Cesionārs, kas platformā iegādājas prasījumu, kas izriet no patērētāja kreditēšanas līguma, neveic un arī nesāk veikt nevienu no PTAL 8.pantā un Noteikumos Nr.1219 minētajiem pakalpojumiem, kas atzīstami par kreditēšanas pakalpojumiem, tātad cesionāram arī nav nepieciešams saņemt kreditēšanas licenci. Tiesības veikt piedziņas darbības ārpus tiesas vai procesa ietvaros nav patērētāju kreditēšanas pakalpojums, bet gan parādu atgūšanas jautājums, kas netiek aptverts ar kreditēšanas licenci un kuru veikšanai kreditēšanas licence nav nepieciešama.

[5.2] Izvērtējot Direktīvas prasības, secināms, ka patērētāju efektīvas aizsardzības nodrošināšana var tikt sasniegta arī tad, ja patērētāju kreditētājiem netiek izvirzītas nekādas licencēšanas prasības, kā arī no patērētāju kreditēšanas līgumiem izrietošās tiesības un pienākumi var tikt nodoti trešajām personām un, kamēr vien sākotnējais kreditors turpina administrēt šo kredītu, patērētājs par šo tiesību un pienākumu nodošanu pat nav jāinformē. Cesija pati par sevi, kamēr vien cesionārs nesāk rīkoties kā kreditors, nekādā veidā neietekmē patērētāju, un cesijai kā tādai nav nekādas nozīmes.

[5.3] Saskaņā ar Civillikuma 1801.pantu uz cesionāru pāriet tikai prasījuma tiesība, bet ne tā līgumiskā attiecība, no kuras šī tiesība izriet. Atbilstoši Civillikuma 1806.panta pirmajai daļai cesionārs gan neiegūst ar cesiju vairāk un lielākas tiesības, nekā bijušas cedentam, līdz ar to cesionārs nevar ne priekšlaicīgi, ne nerēķinoties ar kredītlīguma noteikumiem, uzsākt kredīta piedziņu no patērētāja.

[5.4] Spriedumā nav vērtēti būtiski cesijas līguma noteikumi, kas aizsargā patērētāju, līdz ar to nav pamatots spriedumā izdarītais secinājums par to, ka nav nekādu garantiju, ka cesionārs pēc prasījuma iegūšanas neizmantos savas tiesības, nekavējoties nevēršoties pie patērētāja kā kreditors, bet rīkosies tāpat kā pienāktos licencētam kredīta devējam, piemēram, izskatot patērētāja

priekšlikumu par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu vai kredīta valūtas maiņu atbilstoši PTAL 8.¹panta 16.daļai.

Pirmkārt, cesionārs jau cesijas līgumā ir pilnvarojis pieteicēju turpināt administrēt patērētāja kredītlīgumu un no tā izrietošās saistības. Otrkārt, gadījumā, ja šāds pilnvarojums tiktu atsaukts, pieteicēja varētu izmantot savas prasījuma atpakaļpirkuma tiesības un pati turpināt administrēt no patērētāja kredītlīguma izrietošās saistības. Treškārt, cesijas līgumā ir paredzēti noteikumi tam, kā tiks organizēts atpakaļpirkums, lai pieteicēja varētu netraucēti turpināt pildīt ar kredītlīgumu uzņemtās saistības, tādējādi pilnībā nodrošinot visu patērētāju tiesību ievērošanu.

[5.5] Vispārējs aizliegums cedēt no patērētāju kredītlīgumiem izrietošos prasījumus ir atzīstams par nesamērīgu, jo pastāv saudzējošāks līdzeklis – nosacījumi jeb priekšnoteikumu noteikšana, lai prasījumus varētu cedēt aizdevumu platformā.

[5.6] Saistībā ar pagarināšanas komisijas maksām pieteicēja vērsusi uzmanību, ka tā pārkāpumu bija novērsusi. Labprātīgā apņemšanās, veicot nepieciešamās darbības, lai nodrošinātu komercprakses atbilstību normatīvo aktu prasībām, tika izpildīta, līdz ar to tika izpildīts rakstveida apņemšanās mērķis – veikt noteiktas darbības, lai nodrošinātu komercprakses atbilstību Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma prasībām.

[5.7] Centrs nerisināja rakstveidā apņemtās atlīdzināt patērētājiem zaudējumus, un arī licences nosacījumos šāds uzdevums netika ietverts, tādēļ pieteicējai uzlikto sodu nevar pamatot ar zaudējumu atlīdzināšanu patērētājam.

Laikā no 2016.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 5.augustam nepastāvēja vienots viedoklis par to, vai PTAL 8.panta 2.³ daļa ir attiecināma uz kredīta pagarināšanas komisijas maksām. Sods tika piemērots tiesiski neskaidrā situācijā.

[5.8] Centrs pārkāpa lietas izskatīšanas termiņu, kas ir būtisks procesuāls pārkāpums. Tiesa pati nevar un nedrīkst atrast attaisnojumu iestādes rīcībai, nokavējot procesuālo termiņu lēmuma pieņemšanai, jo tiesai objektīvi nav zināms pamatojums iestādes pieļautajam termiņa nokavējumam.

[6] Par pieteicējas apelācijas sūdzību Centrs iesniedza paskaidrojumus, kuros norādīts, ka tas uztur pirmajā instancē sniegtos paskaidrojumus un pievienojas sprieduma motivācijai. Papildus Centrs norāda uz turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[6.1] Centra līdzšinējā nostāja par nebanku kredītu devēju darbību platformā paliek nemainīga, un jautājumu par to, vai konkrēto cesijas modeli iekļaut speciālajā normatīvajā aktā kā vienu no piedāvātajiem pakalpojumiem, lems Saeima, izskatot Finanšu ministrijas izstrādāto Savstarpējo aizdevumu pakalpojumu sniedzēju likumprojektu.

[6.2] Pieteicēja neiesniedza rakstveida apņemšanos, līdz ar to pieteicējas veiktās darbības juridiski nav uzskatāmas par rakstveida apņemšanos Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta piektās daļas 2.punkta izpratnē.

[6.3] Pieteicēja nevarēja tiesiski paļauties, ka Centrs būtu akceptējis Latvijas Alternatīvo finanšu pakalpojumu asociācijas viedokli par kredīta kopējo izmaksu ierobežojumu attiecināmību uz kredīta pagarināšanas komisijām, jo nevienā brīdī Centrs nav mainījis savu viedokli.

[6.4] Lietas izskatīšana tika pagarināta iestādes lietvedības sistēmā. Centram nebija pienākums sagatavot atsevišķu lēmumu par lietas pagarināšanu, jo Negodīgas komercprakses aizlieguma likums, kas ir speciālais normatīvais akts attiecībā pret Administratīvā procesa likumu, neparedz formu, kādā tas darāms, turklāt neparedz iestādes pienākumu informēt administratīvās lietas dalībnieku par lietas izskatīšanas termiņa pagarināšanu. Termiņa pagarinājums ir iestādes iekšējs procesuāls lēmums.

Pat tad, ja tiesa atzītu, ka lietas izskatīšanas pagarinājums nav veikts noteiktā formā, lēmuma nepieņemšana noteiktajā termiņā pati par sevi nepadara administratīvo aktu par spēkā neesošu vai prettiesisku.

Labas pārvaldības princips sevī ietver taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā. Konkrētās lietas ietvaros kā pienācīgs pamatojums bija aktīva sarakste ar pieteicēju.

Motīvu daļa

[9] Pieteicēja iesniedza Administratīvajā apgabaltiesā lūgumu par lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

Lūgumā norādīts, ka mutvārdu process nepieciešams, lai izvērtētu prasījumu cesijas nodošanu cesionāram, izmantojot platformu, atbilstību PTAL. Izvērtējums nav iespējams, neiedziļinoties savstarpējo aizdevumu platformu darbības principos un pilnībā neizprotot šādu platformu darbībā iesaistīto personu tiesības un pienākumus. Minētā jautājuma specifiskā rakstura dēļ ir lietderīga lietas izskatīšana mutvārdu procesā, lai pieteicējas pārstāvjiem būtu iespējams izskaidrot tiesai platformas darbības principus.

Izvērtējusi minētā pieteicējas lūguma motivāciju, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka tā nav pamats tam, lai lietu izskatītu mutvārdu procesā. Pieteicēja savu motivāciju pieteicējas darbībai platformā ir izvērsti ietvērusi gan pieteikumā, gan apelācijas sūdzībā. Turklāt tiesības izskaidrot platformas darbības principus mutvārdos pieteicējai jau tika nodrošinātas pirmās instances tiesā, tādēļ saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu Administratīvā apgabaltiesa lietu izskata rakstveida procesā.

[10] Pārbaudījusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa secina, ka pieteicējas apelācijas sūdzība nav pamatota, bet pieteikumi ir noraidāmi.

Administratīvā apgabaltiesa arī atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, spriedumā ietvertā argumentācija kopumā ir pareiza un pietiekama, tādēļ Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, to neatkārtojot.

[11] Saistībā ar pieteicējas prasījumu cedēšanu platformā papildus šā sprieduma [4.1] – [4.6] norādītajam, Administratīvā apgabaltiesa norāda tālāk minēto.

[11.1] Centrs konstatējis, ka pieteicējas prasījumi pret patērētājiem tikuši cedēti platformā fiziskām un juridiskām personām kā cesionāriem, ar kuriem pieteicēja noslēgusi cesijas līgumus, ar nosacījumu, ka pieteicēja turpina apkalpot izsniegtos kredītus, proti, rīkojas kā kreditors attiecībā pret patērētājiem – cesionāra interesēs kārtot visus jautājumus, kas saistīti ar aizdevuma atmaksu un aizdevuma līguma izpildi, pieņem no patērētājiem aizdevuma atmaksas, procentu samaksas un citus no aizdevuma līguma izrietošos maksājumus, veic grozījumus vai noslēdz papildus vienošanās pie aizdevuma līguma vai nodrošinājuma dokumentiem, kārtot visus jautājumus, kas saistīti ar nodrošinājumu, tajā skaitā hipotēku un komercķīlu reģistrāciju, grozīšanu un dzēšanu, tajā skaitā iesniedz un saņem visus nepieciešamos dokumentus attiecīgajos ķīlu reģistros, kā arī ar prasījuma restrukturizāciju, prasījumu ārpusstiesas atgūšanas darbību veikšanu un jebkuru citu darbību veikšanu cesionāra vārdā sakarā ar prasījuma atgūšanu, un pēc saviem ieskatiem, ja pieteicēja uzskata to par nepieciešamu, realizē nodrošinājumu vai tā daļu.

[11.2] Saskaņā ar Noteikumu Nr.1219 68.punktu, ja kredīta devējs cedē prasījumus, kas izriet no kredītēšanas līguma, trešajai personai, kredīta devējs informē patērētāju par cesiju, izņemot gadījumus, ja sākotnējais kredīta devējs, kas noslēdzis līgumu ar cesionāru, turpina apkalpot kredītu attiecībā pret patērētāju vai noslēgts tāds kredītēšanas līgums, ar kuru saskaņā kredīta devējs klusējot piekritis, ka patērētājs izmanto līdzekļus, kas pārsniedz patērētāja norēķinu kontā esošo naudas līdzekļu atlikumu vai piešķirto pārsnieguma kredītu.

Minētā tiesību norma atbilst Direktīvas 17.pantam, kas noteic, ka gadījumā, ja kreditora tiesības saskaņā ar kredītlīgumu vai līgumu kā tādu cedē trešajai personai, patērētājam ir tiesības vērsties tiesā pret cesionāru, izmantojot jebkuru aizsardzību, kas viņam bija pieejama pret sākotnējo kreditoru, tostarp ieskaitu, ja tāds ir atļauts attiecīgajā dalībvalstī (1.punkts). Patērētāju informē par 1.punktā minēto cesiju, izņemot, ja sākotnējais kreditors, kas noslēdzis līgumu ar cesionāru, turpina apkalpot kredītu attiecībā pret patērētāju (2.punkts). Turklāt Direktīvas preambulas 41.punkts noteic, ka pēc kreditora tiesību nodošanas saskaņā ar kredītlīgumu patērētājam nebūtu jānonāk neizdevīgākā stāvoklī. Tāpat patērētājs būtu pienācīgi jāinformē, ja kredītlīgums tiek cedēts trešajai personai. Tomēr, ja sākotnējais kreditors ar cesionāra piekrišanu joprojām rīkojas kā kreditors attiecībā pret patērētāju, patērētājam nav būtiski saņemt informāciju par cesiju. Tādēļ prasība Eiropas Savienības mērogā informēt patērētāju par cesiju šādos gadījumos būtu pārmērīga.

Līdz ar to secināms, ka gan Noteikumu Nr.1219 68.punkts, gan Direktīva paredz tiesības cedēt prasījumus trešajām personām, cita starpā paredzot, ka,

sākotnējam kredīta devējam turpinot apkalpot kredītu, patērētāju nav nepieciešams informēt par cesiju. Attiecīgi Direktīvas mērķis prasījumu cedēšanas gadījumā ir nenostādīt patērētāju neizdevīgākā stāvoklī un informēt patērētāju par cesiju, ja cesionārs sāk rīkoties kā kreditors attiecībā pret patērētāju. Savukārt gadījumā, ja sākotnējais kreditors ar cesionāra piekrišanu joprojām rīkojas kā kreditors attiecībā pret patērētāju, prasība informēt patērētāju par cesiju šādos gadījumos ir uzskatāma par pārmērīgu.

[11.3] Atbilstoši gan pieteikumā norādītajam, gan tiesas sēdē pirmās instances tiesā pieteicējas paustajam, cedējot prasījumus trešajām personām ar platformas starpniecību, pieteicēja turpinājusi apkalpot no patērētāju kreditēšanas līgumiem izrietošos prasījumus, rīkojoties kā kreditors attiecībā pret patērētājiem. Šāda apgalvojuma pamatošanai lietā iesniegts 2016.gada 10.aprīļa aizdevuma līgums Nr.41558301 un 2016.gada 3.maija aizdevuma līgums Nr.15799801 ar patērētājiem un attiecīgie brīdinājumi par saistību izpildi.

Šajos līgumos ir norādīts, ka aizdevējam (pieteicējai) ir tiesības no līguma izrietošo prasījumu daļu nodot (cedēt) AS „Mintos Marketplace”, kas tos tālāk piedāvās iegādāties, publicējot interneta vietnē www.mintos.com, neierobežotam skaitam trešo personu, kuras, iegādājoties prasījumus interneta vietnē, cesijas rezultātā kļūs par aizdevēja kreditoriem (līgumu 22.7.punkts). Aizņēmējs no līguma izrietošos maksājumus turpina maksāt aizdevējam arī no līguma izrietošo prasījumu daļas cesijas gadījumā, jo aizdevējs patur vismaz 5% no līguma izrietošajiem prasījumiem, saglabājot aizņēmēja kreditora statusu, bet attiecībā uz cedēto līguma prasījumu daļu pilda aģenta pienākumus Noteikumu Nr.1219 68.punkta izpratnē (līguma 22.8.punkts). Aizņēmējs ir informēts, ka no līguma izrietošo prasījumu daļas cesijas gadījumā aizņēmējs netiks par to informēts un trešās personas nekļūs par pusi, bet iegūst tiesības prasīt daļu no līguma izrietošajiem maksājumiem, tāpēc līgums netiek grozīts, paliekot spēkā, un aizņēmējs turpina maksāt no līguma izrietošos maksājumus aizdevējam (līguma 22.9.punkts). Aizdevējam un AS „Mintos Marketplace”, piedāvājot iegādāties no līguma izrietošos prasījumus vai to daļu, ir tiesības izpaust trešajām personām aizņēmēja ieņēmumus, izdevumus, kredītvēsturi, dzimumu, vecumu, adresi un citu informāciju, bet nav tiesību izpaust aizņēmēja vārdu, uzvārdu, personas kodu, kontaktinformāciju un attēlu.

No minētajiem līguma punktiem ir secināms, ka parādnieks ir informēts par to, ka prasījums par kredītmaksājumu var tikt cedēts AS „Mintos Marketplace” bez kredītņēmēja iesaistes darījumā, ka parādnieks turpina maksāt parādu pieteicējai, ka pieteicēja turpina apkalpot līgumu saskaņā ar Noteikumu Nr.1219 68.punktu.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka tiktāl minētā prakse, kad pieteicēja prasījumus cedē platformā, ir pieļaujama un atbilstoša Direktīvai.

[11.4] Centra ieskatā ar prasījumu cedēšanu platformā trešās personas iestājas kreditora vietā, tādējādi tiekot apieta tiesību normās noteiktā kārtība par to, kas Latvijas Republikā var būt par kreditoriem.

Civillikuma 1798.pants noteic, ka par cesijas priekšmetu var būt visādi prasījumi, vienalga, vai tie izriet no līguma, vai no neatļautas darbības, starp tiem arī tādi, kuriem vēl nav iestājies termiņš, kā arī nosacīti un pat nākamie un nedroši. Atbilstoši Civillikuma 1799.pantam nav cedējami tādi prasījumi, kas pēc vienošanās vai likuma ir saistīti ar kreditora personu, un tādi, kuru izpildījums kādai citai personai (nevis sākotnējam kreditoram) pilnīgi pārgrozītos.

Tā kā fiziskām personām vai juridiskām personām, kuras nav saņēmušas attiecīgu licenci, nav tiesību sniegt kreditēšanas pakalpojums patērētājiem, Centrs pamatoti uzskata, ka, mainoties kreditora personai, tiek pārkāpts speciālais regulējums, kas strikti ierobežo to personu loku, kas var būt uzskatāmas par kredīta devējiem.

Civillikuma 1804.pantā noteikts, ka agrākais kreditors, neraugoties uz cesiju, vēl joprojām skaitās par tādu līdz tam laikam, kamēr cesionārs nav dabūjis apmierinājumu no parādnieka, vai nav cēlis pret to prasību, vai vismaz nav tam pienācīgā kārtā par cesiju paziņojis. Līdz tam pašam laikam var arī parādu samaksāt cedentam, kā arī noslēgt ar viņu izlīgumu, un tāpat viņam paliek arī prasības tiesība. Civillikuma 1805.pantā noteikts, ka cesionārs var no cesijas brīža darboties ar kreditora tiesībām un uz šā pamata rīkoties ar prasījumu, cedēt to savukārt citam un izlietot to pret parādnieku. Savukārt Civillikuma 1806.pantā noteikts, ka cesionārs gan neiegūst ar cesiju vairāk un lielākas tiesības, nekā bijušas cedentam, bet pats prasījums pāriet uz viņu ar visām pie tā piederīgām un cesijas brīdī jau pastāvošām tiesībām, pat arī tad, ja tās būtu pamatotas uz personīgu labvēlību pret cedentu, ciktāl par tām nav tieši noteikts izņēmums no šā noteikuma.

Tātad no minētā regulējuma izriet, ka, kamēr cesionārs nav dabūjis apmierinājumu no parādnieka, kreditors joprojām saglabā savas kreditora tiesības, tāpat izpildījumu var dot tieši cedentam (īstajam kreditoram). No minētajām tiesību normām arī izriet, ka cesionārs nedrīkst ar cesiju saņemt lielākas tiesības, nekā bijušas cedentam.

Apskatot lietā esošo aizdevuma līgumu Nr.15799801, secināms, ka trešajām personām cedētais prasījums ir prasījums par parāda atmaksu 200 *euro* un tai atbilstoša procentu likme. Aizdevums ir izsniegts 2016.gada 3.maijā ar galīgo atmaksas termiņu 2016.gada 13.septembrī. Ir sastādīts arī maksājumu grafiks. Ņemot vērā Civillikuma 1804. un 1806.pantu, Administratīvā apgabaltiesa secina, ka līdz pat 2016.gada 13.septembrim pieteicēja attiecībā pret parādnieku joprojām skaitās kreditore, ja vien izpildījums no parādnieka nav saņemts ātrāk, kā arī šajā termiņā cesionārs nedrīkst izlietot plašākas tiesības pret parādnieku, piemēram, mainīt procentu likmi.

Tomēr, ņemot vērā, ka cesionārs no cesijas brīža var darboties ar kreditora tiesībām (Civillikuma 1805.pants), kā arī ka pats prasījums pāriet uz viņu ar visām pie tā piederīgām un cesijas brīdī jau pastāvošām tiesībām (Civillikuma 1806.pants), cesionārs var darboties kā kreditors, vienpusēji atkāpjoties no līguma brīdī, kad, piemēram, parādnieks kavē grafikā noteiktos

termiņus, un šis kavējums ilgst vairāk nekā septiņas dienas (*sk. aizdevuma līguma Nr.15799801 23.4.punktu*). Minētais pamatojams ar to, ka cesijas brīdī cesionāram tiek nodotas prasījuma tiesības ar visām tam piederīgām, cesijas brīdī pastāvošām tiesībām, tātad arī tiesībām vienpusēji atkāpties no līguma. Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka šādā gadījumā parādnieks teorētiski var būt apdraudēts un nepaspēt izmantot savas tiesības vienoties par kredīta termiņa atmaksas pagarināšanu ar kreditoru. Šādā gadījumā tad cesionārs arī iestājas kreditora vietā un būtībā izmanto to tiesību, kas būtu izmantojama kreditoram. Turklāt pieteicējas apelācijas sūdzības 3.2.punktā norādītajā cesijas līguma saturā pieteicēja atpērk tikai tos cedētos prasījumus, kuriem nokavējums ir ilgāks par 60 dienām.

Kaut arī izsniegtā kredīta samaksas pieprasīšana pati par sevi nav darbība, kam ir nepieciešama speciāla atļauja, Administratīvās apgabaltiesas ieskatā tā nav atdalāma no kredīta izsniedzēja tiesībām saņemt izpildījumu no parādnieka pret izsniegto aizdevumu. Tādējādi ir nepamatots pieteicējas uzskats, ka cesionārs neveic nevienu no kreditēšanai raksturīgajiem pakalpojumiem.

[11.5] Pieteicēja norādījusi, ka praktiski cesionārs nemaz nevar vērsties ar prasību par parāda piedziņu pret parādnieku, jo cesionāram parādnieks nav zināms. Pieteicēja apelācijas sūdzības 3.2.punktā arī norādījusi cesijas līguma punktus, kas pieteicējas ieskatā pasargā patērētājus no tā, lai pret viņiem nevērstos, proti, kādā veidā pieteicēja darbojas kā aģente.

Administratīvā apgabaltiesa no apelācijas sūdzībā ievietotā attēla konstatē, ka tajā ir norādīta informācija par aizņēmēju – vīrietis, 65 gadi, pensionārs, saistības – 150 *euro* un vispārēja informācija par aizdevumu. Tātad no šī attēla nevar identificēt konkrētu personu, pret kuru varētu vērsties ar parāda piedziņu. Tomēr pašos aizdevumu līgumos, kādus pieteicēja piedāvāja aizņēmējiem, norādīts, ka pieteicējai ir tiesības izpaust trešajām personām arī aizņēmēja adresi. Administratīvās apgabaltiesas ieskatā, zinot aizņēmēja adresi, aizdevuma numuru, personas dzimumu un vecumu, parādnieks ir pietiekami viegli identificējams.

Apelācijas sūdzībā pieteicēja norādījusi uz vairākiem cesijas līguma punktiem:

1) cesionāram netiek cedēts viss prasījums pret patērētāju, bet tikai tā daļa (cesijas līguma 2.3.punkts);

2) pēc prasījuma cedēšanas cesionārs neatsaucami pilnvaro pieteicēju turpināt administrēt izsniegto kredītu (6.1. un 6.7.punkts);

3) gadījumā, ja cesionārs pilnībā vai daļā atsauc savu pilnvarojumu pieteicējai turpināt administrēt izsniegto kredītu, cesionārs apņemas neinformēt patērētāju par cesiju un nesazināties ar patērētāju (cesijas līguma 6.8.punkts);

4) gadījumā, ja cesionārs pilnībā vai daļēji atsauc savu pilnvarojumu pieteicējai turpināt administrēt izsniegto kredītu, pieteicēja ir tiesīga izmantot prasījuma atpakaļpirkuma tiesības (6.8.punkts) un praksē pieteicēja atpērk no

investora visus prasījumu, kuru pamatā esošā kredīta maksājuma kavējums ir ilgāks par 60 dienām;

5) cesionāram ir tiesības cedēt tālāk no patērētāja kredītīguma izrietošo saistību tikai citam platformas lietotājam, platformai vai pieteicējam. Jebkuras šādas tālākas cesijas gadījumā pieteicēja saglabā savas atpakaļpirkuma tiesības;

6) pieteicējam ir pienākums atpirkt no cesionāra prasījumu, ja patērētājs kavē savas saistības izpildi par vairāk kā 60 dienām, savukārt vairākos citos gadījumos pieteicējam ir tiesības atpirkt no cesionāra prasījumus.

Pieteicēja cesijas līgumu lietā nav iesniegusi. Ielūkojoties www.mintos.com interneta vietnē (Aizdevumu izsniedzēji – Banknote – Jauna kārtība investīciju veikšanai Banknote aizdevumos – Cesijas līgums), Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka līguma teksts ir pieejams šajā vietnē angļu valodā un ka tajā ietvertie punkti saturiski atbilst tiem, ko pieteicēja norādījusi apelācijas sūdzībā.

Administratīvā apgabaltiesa no minētajā vietnē atrodamā cesijas līguma nevar pārliecināties par to, ka šāds līgums pastāvēja arī tad, kad Centrs veica pieteicējam pārbaudi un ietvēra nosacījumu Lēmumā Nr.1 pārtraukt cedēt prasījumus platformā. Turklāt, iepazīstoties ar informāciju, ko pieteicēja sniegusi investoriem par jauno kārtību, kādā notiks investēšana Banknote izsniegtajos kredītos, secināms, ka iepriekšējā kārtībā patērētāji jeb parādnieki nebija pasargāti no tā, ka pret viņiem nevērsīsies cesionārs ar parāda piedziņu, piemēram, aizdevuma līguma 23.4.punkta gadījumā. Proti, interneta vietnē www.mintos.com sadaļā „Jauna kārtība investīciju veikšanai Banknote aizdevumos” norādīts: „Investori, veicot investīcijas pēc jaunās kartības, arī turpmāk iegūs ekspozīciju uz Banknote izsniegtajiem aizdevumiem aizņēmējiem. Taču, ja līdz šim investori ieguva tiešas prasījuma tiesības pret gala aizņēmēju, tad, investējot pēc jaunās kārtības, investori iegūs tiešas prasījuma tiesības pret kredītu izsniedzēju jeb šajā gadījumā – pret Banknote”. Informācija par jauno kārtību publicēta interneta vietnē 2016.gada 18.oktobrī.

[11.6] Papildus tam Administratīvā apgabaltiesa vērs uzmanību, ka saskaņā ar Civillikuma 2300.pantu pilnvarnieks nedrīkst pārkāpt viņam dotā uzdevuma robežas, un viņam jārīkojas vispirms pēc pilnvarotāja norādījumiem. Saskaņā ar Civillikuma 2313.pantu pilnvarotājam ir tiesība katrā laikā vienpusēji atsaukt savu pilnvarojumu.

No iepriekš minētā izriet, ka pilnvarniekam ir pienākums veikt tās darbības, kuras uzdevis pilnvarotājs, saskaņā ar tā norādījumiem. Ar norādījumiem jāsaprot nevis pats uzdevums, bet gan līguma noslēgšanas laikā vai vēlāk izdarītas mutiskas vai rakstiskas papildus instrukcijas, ar kurām pilnvarotājs vienpusēji konkretizē pilnvarnieka pienākumus dotā uzdevuma izpildīšanai (*Balodis K., Latvijas Republikas Civillikuma komentāri prof.K.Togāna vispārīgā zinātniskā redakcijā, Rīga, 2000, 584.lapa*). Savukārt pilnvaras izdevējam ir tiesības jebkurā laikā atsaukt savu pilnvarojumu, kā arī izmantot citus tiesiskos līdzekļus, lai iebilstu pret pilnvarotās personas

darbībām, ja tās nav veiktas atbilstoši pilnvarojuma mērķim un pilnvarotāja norādījumiem.

Pilnvarotāja tiesības katrā laikā izbeigt pilnvarojumu, to vienpusēji atsaucot, noteic Civillikuma 2312.panta 3.punkts un 2313.pants, saskaņā ar kuru pilnvarotājam ir tiesība katrā laikā vienpusēji atsaukt savu pilnvarojumu, bet, ja pilnvarnieks jau sācis uzdevumu izpildīt, viņam jāatlīdzina tam visi sakarā ar to taisītie izdevumi.

Atsaukums tiek izdarīts ar paziņojumu, kuru pilnvarotājs dara zināmu pilnvarniekam. Pilnvarotājam nav jānorāda atsaukuma iemesls (*sk.: Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. - R.: Mans īpašums, 2000, 596.lpp.*).

Lai arī pieteicēja ar cesijas līguma noteikumiem ir centusies minētās pilnvarotāja tiesības ierobežot (cesionārs neatsaucami pilnvaro pieteicēju turpināt administrēt aizdevuma līgumu, bet gadījumā, ja tomēr atsauc, cesionārs apņemas neinformēt parādnieku par cesiju un nesazināties ar to; ja cesionārs pilnīgi vai daļēji atsauc līgumā vai portāla lietotāja noteikumos ietvertu pilnvarojumu, pieteicējai ir tiesības izlietot tam piešķirtās prasījuma atpakaļpirkuma tiesības), tomēr pieteicēja ar līguma noteikumiem nevar pilnīgi atņemt pilnvarotāja tiesības atsaukt cesijas līgumā ietvertu pilnvarojumu, jo tas būtu pretrunā ar Civillikuma 2313.pantu. Attiecīgi pieteicēja ar cesijas līguma noteikumiem nevar arī atņemt ieguldītājam tiesības īstenot arī pašam piemītošās prasījuma tiesības pret patērētāju.

Lai arī investoram, veicot prasījumu pirkuma darījumus platformā, nav mērķa veikt patērētāju kredīvēšanu, tomēr saskaņā ar pieteicējas piedāvāto mehānismu investors kļūst par cesionāru un personu, kurai juridiski pieder prasījuma tiesības pret patērētāju. Tādējādi apgabaltiesa atzīst, ka pamatots ir Centra Lēmumā Nr.1 secinātais, ka investors (cesionārs) pēc būtības iestājas pieteicējas (kā cedenta) vietā kā kreditors. Apgabaltiesa atzīst, ka tādējādi pastāv risks tam, ka kreditora vietā iestājas persona, kurai nav tiesību būt par kredīta devēju.

Centra ieskatā jāņem vērā tiesiskajās attiecībās esošā investora-kreditora persona, nevis tas, kādā veidā pieteicēja kā kreditora pilnvarnieks ar cesijas līgumu ir paredzējusi rīkoties ar prasījumiem (aizdevumiem). Lai arī pieteicēja, domājot par ar investora profilu saistītajiem riskiem, ir centusies rast risinājumu, paredzot pilnvarojumu rīkoties ar prasījumiem kreditora (investora) vārdā, proti, paredzot cesionāra pienākumu pilnvarot pieteicēju cesionāra (kreditora) vārdā pārvaldīt prasījumu un nodrošinājumu, tomēr būtiskākais ir kolektīvās finansēšanas pakalpojuma jēga un mērķis – dot iespēju personām, kurām ir brīvi finanšu līdzekļi, ar platformas starpniecību aizdot finanšu līdzekļus fiziskām personām.

Arī Finanšu un kapitāla tirgus komisija ir analizējusi platformas darbību un norādījusi vairākus riskus, tostarp tādus, kas skar patērētājus. Piemēram, risks, ka investoram (cesionāram) stājoties sākotnējā kredīta devēja vietā, var tikt apdraudētas kredītņēmēja kā patērētāja tiesības, ja ieguldītājs atsauc

pilnvarojumu platformā un ar iegūtajām prasījuma tiesībām rīkojas pēc saviem ieskatiem, tajā skaitā parāda piedziņas procesā. Papildus Finanšu un kapitāla tirgus komisija norādījusi, ka savstarpējo aizdevumu platformas modelis, kāds pašreiz darbojas Latvijā, nav pieļaujams, jo netiek sasniegts mērķis savest kopā aizņēmējus ar aizdevējiem. Nav saskatāma sadarbības partnera (licencēta patērētāju kredītētāja) darbības ekonomiskā pamatotība, jo šāda darbība ir nevis tendēta uz procentu gūšanu no izsniegto aizdevumu izmantošanas, bet uz prasījuma tiesību par jau izsniegtiem kredītiem pārdošanu, lai veicinātu jaunu kredītu izsniegšanu. Tas varētu novest pie aizdevumu skaita un apmēra pieauguma, kad mazāka uzmanība tiek pievērsta aizņēmēju kredītspējai vai ķīlas objektu kvalitātei (*lietas 2.sējuma 46.-49.lapa*).

[11.7] Kaut arī Lēmuma Nr.1 rezolutīvajā daļā vārdiski tik tiešām ir norāde uz vispārīgu aizliegumu cedēt prasījumus platformā, tomēr apgabaltiesa nepiekrīt pieteicējam, ka ar minēto lēmumu šāds vispārējs aizliegums ir domāts. Pirmkārt, prasījumu cedēšana vispārīgi nav aizliegta, un to Centrs neapstrīd. Otrkārt, Centra Lēmums Nr.1 attiecībā uz prasījumu cedēšanu ir jālasa kopumā. Proti, no šā lēmuma neizriet, ka Centrs iebilstu tādām prasījumu cesijām, kur cesionārs būtu licencēts kredītu izsniedzējs, juridiskā persona. No Lēmuma Nr.1 izriet tas, ka pieteicējam aizliegts cedēt prasījumus personām, kuras nav juridiskās personas un nav tiesīgas izsniegt kredītu patērētājiem.

[11.8] Pašreiz Latvijas Republikā ir izstrādāts Kopfinansējuma pakalpojumu likuma projekts (*pieejams <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40435945>*). No šā likumprojekta anotācijas izriet, ka likums ir nepieciešams, lai īstenotu Ministru kabineta 2016.gada 3.maija rīkojuma Nr.275 „Par Valdības rīcības plānu Deklarācijas pār Māra Kučinska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai” apstiprinātā plāna 50.1.pasākuma – veicināt kredītiestādēm alternatīva finansējuma pieejamību, tai skaitā savstarpējo aizdevumu platformas un kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības – izpildi un Ministru kabineta 2017.gada 21.marta rīkojuma Nr.126 „Par Finanšu sektora attīstības plānu 2017.-2019.gadam” apstiprinātā plāna 4.4.uzdevumam – savstarpējo aizdevumu kolektīvas finansēšanas platformu darbības normatīvā regulējuma iesniegšana apstiprināšanai Ministru kabinetā un Saeimā.

Likumprojekta tiesiskā regulējuma mērķis ir attīstīt finanšu un kapitāla tirgū savstarpējo aizdevumu pakalpojumus. Šī mērķa ietvaros tiks noteikti kopfinansējuma pakalpojumu sniedzēja darbības principi, atbildība, licencēšanas un uzraudzības kārtība, ieguldītāju un aizdevumu saņēmēju interešu aizsardzības pasākumi. Lai panāktu vienādu prasību ieviešanu, tas vislabāk ir sasniedzams, pieņemot atsevišķu likumu, kas ietvertu visas būtiskākās regulējošās prasības vienam konkrētam finanšu sektoram - savstarpējo aizdevumu pakalpojumu industrijai un to sniedzējiem (*sk. likumprojekta anotāciju*).

Tādējādi jau pašreiz tiek strādāts pie tā, lai kredītu izsniedzējiem, kredītu ņēmējiem un ieguldītājiem būtu iespējams darboties mūsdienīgā finanšu

pakalpojumu vidē, vienlaikus paredzot visu iesaistīto personu, tostarp, kredītņēmēju tiesisko aizsardzību.

[11.9] Pamatojoties uz minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Lēmumā Nr.1 ietvertais otrais nosacījums ir tiesisks.

[12] Saistībā ar tiesību normu piemērošanu attiecībā par pagarināšanas komisiju Administratīvā apgabaltiesa nepiekrīt pieteicējai, ka jēdziena „kredīta kopējās izmaksas patērētājam” noskaidrošanai jāvadās pēc normām, kas paredz gada procentu likmes aprēķināšanu.

[12.1] PTAL 1.panta 9.punktā skaidri noteikts, ka kredīta kopējās izmaksās patērētājam ieskaitāma arī komisijas maksa. Apgabaltiesa piekrīt pirmās instances tiesai un Centram, ka pagarināšanas komisijas maksa kļūst zināma kredītiestādei tad, kad patērētājs ar kredītiestādi vienojas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu. Turklāt PTAL 1.panta 9.punkts nenoteic, ka maksājumiem jābūt zināmiem tieši kredītīguma noslēgšanas brīdī.

[12.2] No Noteikumu Nr.1219 2.4.punkta izriet, ka gada procentu likmes aprēķināšanā tiek ņemtas vērā un noteiktas kopējās kredīta izmaksas patērētājam kā viens no lielumiem, nevis vienīgais lielums. Proti, minētā norma noteic, ka gada procentu likme ir kredīta kopējās izmaksas patērētājam, izteiktas gada procentos no patērētājam piešķirtās kredīta kopējās summas, iekļaujot izmaksas saskaņā ar šo noteikumu 5., 6. un 7.punktu. Tātad gada procentu likmes aprēķins ir piesaistīts kopējām kredīta izmaksām patērētājam, nevis otrādi. Turklāt, ņemot vērā īpašo regulējumu, kas noteikts Noteikumu Nr.1219 5., 6. un 7.punktā, Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka Noteikumu Nr.1219 6.punkts, kurā paredzēts, kā aprēķina kopējās kredīta izmaksas patērētājam, ir piemērojams tieši gada procentu likmes aprēķināšanai, nevis nosakot kredīta kopējās izmaksas patērētājam vispārējā gadījumā, tostarp, piemērojot PTAL 8.panta 2.² un 2.³ daļu. Uz to ir norādījis arī Centrs Lēmuma Nr.2 3.5.punktā.

Administratīvā apgabaltiesa piekrīt arī Centra secinājumam, ka arī pieteicējas minētās vadlīnijas Direktīvas piemērošanai noteic, ka kredīta kopējās izmaksās tiek ietvertas jebkādas zināmas vai paredzamas izmaksas patērētājam, tostarp komisijas maksas. Tāpat kā PTAL un Noteikumos Nr.1219, arī Direktīvā un vadlīnijās ir skaidrots tas, kā ir aprēķināmas kredīta kopējās izmaksas patērētājam gada procentu likmes aprēķināšanas vajadzībām. Tātad arī Direktīva satur līdzīgu konstrukciju kā Latvijas normatīvie akti, nosakot, kas ir kredīta kopējās izmaksas patērētājam un kas ir šīs izmaksas gada procentu likmes noteikšanai. Turklāt gada procentu likmes aprēķināšanai papildus ir īpaši noteikts, ka aprēķinu veic, pieņemot, ka kredītēšanas līgums ir spēkā tajā laikposmā, par kuru tas noslēgts, un ka kredīta devējs un patērētājs pildīs savas saistības saskaņā ar noteikumiem un termiņiem, par kuriem abas puses vienojušās kredītēšanas līgumā (Noteikumu Nr.1219 8.punkts). Tādējādi šajā gadījumā arī nav apsverams jautājums par pagarināšanas komisijām un to iekļaušanu gada procentu likmē, jo likme tiek aprēķināta, pieņemot, ka patērētājs līgumu pildīs.

Pamatojoties uz minēto, apgabaltiesa nevar pievienoties pieteicējas iesniegtajā Latvijas Universitātes Civiltiesisko zinātņu katedras docenta V.Mantrova 2017.gada 15.februāra atzinumā ietvertajai PTAL 1.panta 9.punkta un 8.panta 2.² un 2.³ daļas interpretācijai par to, kas ir „kopējās kredīta izmaksas patērētājam”. Atzinumā ir izpētīta PTAL 8.panta 2.² un 2.³ daļas pieņemšanas gaita un secināts, ka PTAL 8.panta 2.²daļa tās sākotnējā grozījumu redakcijā bija piesaistīta gada procentu likmes aprēķināšanai. Minētā tiesību norma sākotnēji noteica, ka „patērētāju kreditēšanas līgumu izmaksas ir samērīgas un atbilstošas godīgai darījuma praksei. Par šajā daļā minētajām prasībām neatbilstošu uzskata tādu patērētāja kreditēšanas līgumu, kurā noteiktās kredīta kopējās izmaksas, izteiktas gada procentu likmē saskaņā ar gada procentu likmes aprēķināšanas metodi, pārsniedz 100 procentus, izņemot patērētāju kreditēšanas līgumus:

1) kuru kredīta summa ir mazāka par 100 *euro*;

2) kurus noslēdzot kredīta devējam kā nodrošinājums tiek ieķīlāta kāda lieta un patērētāja atbildība ir ierobežota tikai ar ieķīlāto lietu.”

Kaut arī sākotnējā šīs normas redakcija tik tiešām paredzēja izmaksu noteikšanu saistībā ar aprēķiniem, kas veicami par gada procentu likmi (ko apstiprina arī likumprojekta anotācija normas sākotnējai redakcijai), ir acīmredzams, ka norma tika pieņemta citā redakcijā, nekā sākotnēji paredzēts. Proti, jau otrajā lasījumā minētā tiesību norma tika atbalstīta apgabaltiesas ieskatā ar būtiskiem grozījumiem, jēdzienu „kredīta kopējās izmaksas patērētājam” vairs nepiesaistot metodei, kādā aprēķina gada procentu likmi. Otrajā lasījumā 2015.gada 30.aprīlī atbalstītā normas redakcija noteica: „Patērētāju kreditēšanas līguma izmaksas ir samērīgas un atbilstošas godīgai darījumu praksei. Par šajā daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,25 procentus dienā no kredīta summas. Kredīta kopējo izmaksu ierobežojumu patērētājam nepiemēro patērētāju kreditēšanas līgumiem: 1) kuru kredīta summa ir mazāka par 100 *euro*; 2) kurus noslēdzot kredīta devēja glabāšanā kā nodrošinājums nododama kāda lieta un saskaņā ar kuriem patērētāja atbildība ir ierobežota tikai ar ieķīlāto lietu.”

Trešajā lasījumā pieņemtajā likumprojektā un izsludinātajā likumā norma pieņemta redakcijā, kāda piemērojama šajā lietā.

Pamatojoties uz minēto, Administratīvā apgabaltiesa nepiekrīt pieteicējas secinājumam, ka kopējās kredīta izmaksas patērētājam ir jāsaprot tādā pašā izpratnē kā šīs pašas izmaksas gada procentu likmes aprēķināšanai.

[12.3] Pagarināšanas komisija nevar palikt neregulēta, ja jau ierobežojums ir noteikts kredīta kopējām izmaksām nolūkā pasargāt patērētājus no nesamērīgām ar kredīta ņemšanu un lietošanu saistītām izmaksām. Pieteicēja atsaukusies uz Noteikumu Nr.1219 8.panta 2.⁴ daļu kā piemērojamu šajā lietā. Apgabaltiesa piekrīt, ka šajā tiesību normā ir skaidrāk pateikts, ka jebkuru ar kredītu saistīto izdevumu summa, tajā skaitā procentu, nokavējuma procentu, līgumsodu, komisijas maksu, termiņa atlikšanu un citu ar kredīta līguma izpildi

saistīto maksājumu summa, nedrīkst pārsniegt izsniegtā kredīta summu. Tomēr minētā tiesību norma piemērojama tiem līgumiem, kas noslēgti ar nosacījumu, ka kredīta summa jāatmaksā līdz trīs mēnešiem, tātad neattiecas uz līgumiem, kuru atmaksas termiņš ir garāks par trīs mēnešiem. Piemēram, lietā ir divi pieteicējas un tās klientu noslēgti aizdevuma līgumi, kuros noteiktā aizdevuma atmaksas termiņš ir garāks par trīs mēnešiem (*sk. lietas 3.sējuma 13. un 16.lapu*). Tādējādi, piemērojot strīdus jēdzienu „kredīta kopējās izmaksas patērētājam” šaurākā nozīmē, kā to vēlas pieteicēja (attiecinot šo jēdzienu tā, kā tas ir piemērojams gada procentu likmes aprēķināšanai un neieskaitot tajā pagarināšanas komisijas), faktiski pagarināšanas komisijas apmērs paliek neregulēts, ļaujot to noteikt kredītiestādei pēc sava ieskata.

[12.4] Pamatojoties uz šajā sprieduma punktā minēto, Administratīvā apgabaltiesa secina, ka Centrs pamatoti uzskata, ka arī kredīta pagarināšanas komisijas ir ieskaitāmas kredīta kopējās izmaksās patērētājam, kā arī, ja pagarinājums pārsniedz 30 dienas, kredīta kopējās izmaksas patērētājam nedrīkst pārsniegt 0,25% dienā no kredīta summas. Attiecīgi Lēmumā Nr.1 noteiktais pirmais nosacījums ir tiesisks.

[13] Administratīvā apgabaltiesa nepiekrīt pieteicējai, ka tai sods ir piemērots tiesiski neskaidrā situācijā. Administratīvā apgabaltiesa jau iepriekš norādīja, ka kredīta kopējo izmaksu patērētājam regulējums ir pietiekami skaidrs. Turklāt tiesību normas (PTAL 1.panta 9.punkts, 8.panta 2.² un 2.³ daļa) lietā piemērojamajā redakcijā tika pieņemta jau 2015.gada 28.maijā, tomēr spēkā stājās tikai ar 2016.gada 1.janvāri. Tādējādi apgabaltiesa uzskata, ka pieteicējai bija pietiekami daudz laika, lai noskaidrotu normas saturu un pārkārtotu savu darbību atbilstoši tam.

No lietā esošās Centra un Latvijas Nebanku kredītdevēju asociācijas sarakstes redzams, ka jau 2016.gada janvārī, atbildot uz asociācijas vēstuli par viedokļa sniegšanu saistībā ar asociācijas izstrādātajām vadlīnijām, Centrs ir paudis nostāju, ka pagarināšanas komisijas ir maksas, uz kurām ir attiecināmi PTAL 8.panta 2.³ daļā noteiktie ierobežojumi (*sk. lietas 1.sējuma 54.lapu*). Arī Ekonomikas ministrija 2016.gada 26.februāra vēstulē Nr.521-3-1732 paudusi viedokli, ka no PTAL 1.panta 9.punkta secināms, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam ietver izmaksas, kas kredīta devējam ir zināmas, nevis izmaksas, kas ir zināmas tikai līguma slēgšanas brīdī, kā tas ir gada procentu likmes aprēķināšanas gadījumā. Līdz ar to Ekonomikas ministrijas ieskatā, mainoties kredīta izmaksām, arī kredīta kopējās izmaksas patērētājam ir maināmas (*lietas 1.sējuma 56.lapa*). Izvērtējot minētās atbildes, kā arī turpmāko saraksti gan ar Latvijas Nebanku kredītdevēju asociāciju, gan Latvijas Alternatīvo finanšu pakalpojumu asociāciju, Administratīvā apgabaltiesa secina, ka Centrs ir bijis konsekvents PTAL 1.panta 9.punkta, 8.panta 2.² un 2.³ daļas piemērošanas novērtējumā. PTAC ir bijis konsekvents arī jautājumā par to, ka kredītlīguma noslēgšanas brīdī nezināmas izmaksas nav iekļaujamas kredīta kopējās izmaksās. Savukārt, noslēdzot vienošanos par aizdevuma atmaksas termiņa

pagarināšanu, izmaksas, kas saistītas ar aizdevuma lietošanu pagarinātajā termiņā, kredīta devējam kļūst zināmas un saistošas, aprēķinot kredīta kopējo izmaksu pieauguma ierobežojumu.

Sarakste starp nozares pārstāvjiem, Centru un Ekonomikas ministriju acīmredzami ir bijusi tāpēc, ka tieši nozares pārstāvji nepiekrīt un nevēlas, lai tiesību normas tiktu piemērotas tā, kā to konsekventi norādījis Centrs. Tādējādi nav pamata apgalvojumam, ka pieteicējai sods ir piemērots tiesiski neskaidrā situācijā.

[14] Administratīvā apgabaltiesa pilnībā nepiekrīt pieteicējai, ka soda piemērošanas mērķis šajā konkrētajā gadījumā bija zaudējumu atlīdzināšana patērētājiem. Kā to pamatoti norādījusi pieteicēja, Centrs pieteicējai piedāvāja iespēju rakstveidā apņemties veikt noteiktas darbības, lai nodrošinātu komercprakses atbilstību PTAL prasībām. Tomēr, tā kā pieteicēja to nedarīja, Centrs pieņēma citu lēmumu – par pieteicējas sodīšanu atbilstoši PTAL. Nosakot soda apmēru, Centrs aprēķināja aptuvenos patērētājiem radītos zaudējumus, kas ir viens no aspektiem, kas jāņem vērā, nosakot soda mēru atbilstoši Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.²panta otrās daļas 1.punktam (proti, uzraudzības iestāde izvērtē pārkāpuma raksturu un iespējamo ietekmi (patērētājiem nodarītos zaudējumus)). Administratīvā apgabaltiesa arī konstatē, ka Centrs, nosakot soda mēru, ir ņēmis vērā faktu, ka pieteicēja faktiski novērsa pārkāpumu līdz 2016.gada 30.oktobrim (*sk. Lēmuma Nr.2 15.lapu*). Tomēr faktiska pārkāpuma novēršana neizstāj rakstveida apņemšanās nozīmi, it īpaši šajā lietā, kur pieteicēja un nozares pārstāvji ilgstoši nepiekrita strīdus normu interpretācijai un piemērošanai. Administratīvā apgabaltiesa no lietas rakstura un pieteicējas nostājas atļaujas secināt, ka galvenais iemesls, kādēļ pieteicēja novērsa pārkāpumu ir tas, lai Centrs tai pagarinātu licenci pieteicējas pakalpojumu sniegšanai.

Pamatojoties uz minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Lēmums Nr.2, ar kuru pieteicējai piemērots sods, ir atbilstošs faktiskajiem lietas apstākļiem, kā arī sods ir samērīgs ar izdarīto pārkāpumu, kā to pamatoti secinājusi arī pirmās instances tiesa.

[15] Administratīvā apgabaltiesa piekrīt pieteicējai, ka Augstākās tiesas 2010.gada 14.oktobra spriedumā lietā Nr.SKA-403 paustās atziņas par termiņa nokavējumu nav piemērojamas šajā lietā. Kā to pamatoti norādījusi pieteicēja, minētais Augstākās tiesas spriedums attiecas uz gadījumu, kad tika nokavēts termiņš apstrīdēšanas iesnieguma izskatīšanai. Tomēr šajā lietā ir nokavēts termiņš nelabvēlīga administratīvā akta izdošanai.

Neskatoties uz minēto, Administratīvā apgabaltiesa vērs pieteicējas uzmanību, ka administratīvo tiesu praksē visai bieži nākas saskarties arī ar jautājumu par termiņa nokavējumu sākotnējā nelabvēlīgā administratīvā akta izdošanai. Tomēr arī šādā gadījumā šāds termiņa nokavējums nav automātisks pamats iestādei nepieņemt nelabvēlīgu administratīvu aktu.

Piemēram, Augstākā tiesa 2015.gada 5.jūnija spriedumā lietā Nr.SKA-102, izskatot citastarp jautājumu par audita veikšanas termiņa pārsniegumu, norādījusi, ka tā atzīst par pamatotu apgabaltiesas pieeju, ka, pat ja audita termiņš ir pārsniegts un līdz ar to ir pieļauts procesuāls pārkāpums, ir vērtējams šā procesuālā pārkāpuma būtiskums.

Administratīvā procesa likuma 49.panta ceturtā daļa paredz, ka procesuālo darbību var izpildīt arī ar kavēšanos, ja termiņa nokavējumam ir pienācīgs pamatojums. Līdz ar to likumā ir ietverts princips, ka iestādes pieļauts termiņa kavējums ir vērtējams saistībā ar šā kavējuma iemesliem. Nav pamata no šāda vērtējuma strikti izslēgt tieši nodokļu jomu. Līdz ar to, ja tiesa konstatē, ka Valsts ieņēmumu dienests nav ievērojis likumā noteikto audita termiņu, tiesai ir jāvērtē šā termiņa nokavējuma pamatojums. Audita termiņa pārsniegšana jāatzīst par pamatu administratīvā akta atcelšanai tikai tad, ja iestāde nevar sniegt kavējumam pienācīgu pamatojumu (*sk. minētā Augstākās tiesas sprieduma 20.punktu*).

Negotīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta 12.daļā noteikts, ka uzraudzības iestāde lēmumu par negotīgu komercpraksi pieņem sešu mēnešu laikā no lietas ierosināšanas dienas. Ja objektīvu iemeslu dēļ šo termiņu nav iespējams ievērot, Uzraudzības iestāde to var pagarināt uz laiku, ne ilgāku par diviem gadiem, skaitot no lietas ierosināšanas dienas.

Minētā tiesību norma paredz maksimālo termiņu lēmuma par komercpraksi pieņemšanai, bet neparedz konkrētu kārtību, kādā jānotiek lēmuma pieņemšanas termiņa pagarināšanai. Centrs paskaidrojumā par apelācijas sūdzību norādījis, ka termiņu pagarināšana notiek Centra iekšējā lietvedības sistēmā. Paskaidrojumā ievietots attēls no šīs lietvedības sistēmas, no kuras redzams, ka tajā vairākas reizes ir bijis noteikts jauns pieteicējas dokumenta kontroles termiņš (sākumā 2016.gada 16.jūlijs, tad 30.novembris, tad 2017.gada 28.februāris, bet tad 2017.gada 3.marts). Faktiski dokuments noņemts no kontroles 2017.gada 21.februārī, kad arī pieņemts Lēmums Nr.2. No minētā izriet, ka maksimālo tiesību normās noteikto termiņu Centrs šajā lietā nav pārkāpis. Administratīvā apgabaltiesa vērš Centra uzmanību, ka, ievērojot labas pārvaldības principu, Centram būtu jāpaziņo adresātam, ka ir pagarināts lietas izskatīšanas termiņš, kaut arī tas *expressis verbis* nav noteikts tiesību normā. Tomēr no lietas faktiskajiem apstākļiem secināms, ka pieteicējai neapšaubāmi bija zināms, ka administratīvā lietvedība tiesību normā noteiktajā sākotnējā termiņā nav pabeigta un lietas izpēte vēl turpinās.

Papildus minētajam Administratīvā apgabaltiesa piekrīt pirmās instances tiesas secinājumam, ka konkrētajā gadījumā Centram, pieņemot lēmumu ar divu mēnešu nokavēšanos no likumā noteiktā sākotnējā termiņa, nav tikusi kavēta pieteicējas tiesību un interešu īstenošana. Lietas izskatīšanas gaitā notika aktīva sarakste starp dalībniekiem. Centrs citastarp centās panākt no pieteicējas rakstveida apņemšanos, kas neizdevās. Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka minēto situāciju, kad pieteicēja ilgstoši nevēlas atzīt savu pārkāpumu, bet pārkāpums faktiski ir noticis, turklāt ar būtisku ietekmi uz patērētājiem,

nevarēja atstāt neatrisinātu. Turklāt no lietas materiāliem nav konstatējams, kā arī pieteicēja nav norādījusi, ka divos mēnešos, kas pārsniedza normā noteikto sākotnējo sešu mēnešu termiņu, Centrs būtu veicis papildus darbības, kas pasliktinātu pieteicējas tiesisko stāvokli. Tieši pretēji, Centrs pēc pieteicējas un citu tirgus dalībnieku, kā arī nozares pārstāvju iniciatīvas piedalījās kopējā viedokļu apmaiņā par strīdus normu piemērošanu, un tikai pēc tam, kā arī, nepanākot no pieteicējas rakstveida apņemšanos, pieņēma Lēmumu Nr.2.

[16] Pamatojoties uz visu iepriekš minēto, Administratīvā atzīst, ka Lēmumā Nr.1 ietvertie abi nosacījumi, kā arī Lēmums Nr.2 ir tiesisks.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt SIA „ExpressCredit” pieteikumu par Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2017.gada 21.februāra lēmuma Nr.9-pk atcelšanu un pieteikumu par Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2016.gada 26.septembra lēmuma Nr.NK-2016-37 atcelšanu daļā par SIA „ExpressCredit” noteiktajiem ierobežojošiem nosacījumiem.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente	<i>(personiskais paraksts)</i>	I.Meldere
Tiesneses	<i>(personiskais paraksts)</i>	I.Juhņeviča-Knoka
	<i>(personiskais paraksts)</i>	L.Vīnkalna

NORAKSTS PAREIZS

kancelejas vadītājas vietniece
Rīgā 2018.gada 30.maijā

I. Lore

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.